

Aktiivisten havainnoinnista ulkopuolisten kuuntelemiseen?

Nuorisotyön tutkimuksen sisällöt,
menetelmät ja katvealueet

Ville Pöysä

AKTIIVISTEN HAVAINNOINNISTA ULKOPUOLISTEN KUUNTELEMISEEN?

**Nuorisotyön tutkimuksen sisällöt,
menetelmät ja katvealueet**

Ville Pöysä

Taitto: Tanja Konttinen

© Nuorisotutkimusseura ja kirjoittaja

2013. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura,
verkkojulkaisuja 59

ISBN: 978-952-5994-29-2 (PDF)

Nuorisotutkimusverkosto
Asemapäällikönkatu 1
00520 Helsinki
www.nuorisotutkimusseura.fi
www.nuorisotutkimusseura.fi/catalog

Sisällysluettelo

JOHDANTO	4
Mitä tutkitaan kun tutkitaan nuorisotyötä?	5
Tämän analyysin rajauksista	7
ANALYYSIN ETENEMINEN: TEKSTEISTÄ TEEMOIKSI	9
KENEN ÄÄNI KUULUU? NUORISOTYÖN KENTÄSTÄ JA TUTKIMUKSEN LUONTEESTA	11
Nuorisotyön kentästä – tasa-arvon ihannetasolta käytännön haasteelliseen arkeen	11
Nuorisotyön tutkimuksesta – mitä on tutkittu?	13
TUTKIMUSAUKKOJEN KARTOITUSTA	17
Missä ovat nuoret aikuiset?	17
Nuorisotyön ulkopuolelle jäävät nuoret?	19
Alueellisesti vinoutunut tutkimus ja syrjäkylien nuoret?	20
Kvantitatiivinen tutkimus marginaalissa?	21
Nuorisotyön vaikutukset ja merkitykset?	22
KOHTI HILJAISTEN KUUNTELUA	24
LÄHTEET	25
LIITTEET	30
TIIVISTELMÄ	42
REFERAT	43
ABSTRACT	44

JOHDANTO

Julkisen sektorin toteuttama nuorisotyö on modernin länsimaisen yhteiskunnan tuotos, kuten myös nuoruus ja nuoriso selkeästi erottuvina yhteiskunnallisina kategorioina. Alun perin nuorisotyön nähdään syntyneen vastaamaan työelämän tarpeisiin: maailmansotien jälkeinen nouseva teollisuus tarvitsi työläisiä, joiden koulutus- ja osaamistason ei tarvinnut olla korkea mutta joilla oli sekä sopivaa kurinalaisuutta että fyysistä voimaa. Koska yhtäältä ei tarvittu kalliisti palkattavia ”kirjanoppineita” ja toisaalta viihteellistyvän vapaa-ajan pelättiin johtavan nuoria työelämän näkökulmasta väärään ja vääristyneeseen arvomaailmaan, nuorisotyö valjastettiin vastaamaan modernin projektin rationaaliin tarpeisiin – yleensä valtiojohtoisesti mutta paikallisin toteutuksin. (France & Wiles 1997.)

Sittemmin, modernin kääntyessä myöhäiseen vaiheeseensa, nuorisotyön tehtävä muuttui. Sosiaaliin tarpeisiin vastaaminen nousi teollisuuden ja työelämän intressien edelle. Riskiyhteiskunnan epävarmuuden ja inkluusivoaativuuden uudet ulottuvuudet ovat muuttaneet nuoruutta sekä elämänvaihemerkityksissä että yhteiskunnallisesti. Myös nuoruuden todeksi elämisen tilat ovat muuttuneet ratkaisevasti. Koneet ovat vastanneet fyysisen voiman tarpeeseen työelämässä, ja varsinaisilta työntekijöiltä edellytetään usein monipuolista koulutustaustaa, jolloin matalasti koulutetut nuoret ihmiset jäävät usein työmarkkinoiden marginaaliin. Kulutusyhteiskunnan mekanismit ovat synnyttäneet paljon uutta ”massayksityisomaisuutta” (*mass private property*), jonka tiloihin (esimerkiksi ravintoloihin, kauppakeskuksiin jne.) pääsy on nuorten kohdalla kontrolloitua. Nämä muutokset ovat merkinneet myös nuorisotyön tekemisen fokusten ja tilojen muutosta myöhäismodernissa yhteiskunnassa. (France & Wiles 1997, 64–65, 69, 71.)

Suomen kontekstissa nuorisotyö on syntynyt laaja-alaisen ja monipaikkaisen yhteistyön tuloksena, missä nuorisotyö on kietoutunut tiiviisti valtion toimintaan ja päämääriin. Toisin kuin usein lähtökohtaisesti oletetaan, nuorisotyön valtiollistumiskehitys ei ole alkanut vain toisen maailmansodan jälkeisen hyvinvointivaltion nousun aikana, vaan valtio on kontrolloinut ja tukenut nuorisotyötä jo paljon aiemmin. Tärkeä käänne suomalaisen nuorisotyön ideologiassa syntyi 1950-luvulla, kun käytännön toimijat havahtuivat siihen, että toiminnan parissa pyörii lähinnä jo valmiiksi hyvinvoivia nuoria. Näin ollen katseita pyrittiin suuntaamaan enemmän myös heikommin voiviin nuoriin. Nuorisotyö on myös ollut mukana määrittelemässä nuoruuden rajoja ja sitä, mikä toiminta on hyväksyttävää ja mikä vaarallista. Nuorisotyössä on nähty nuoruuden olevan elämänvaihe, jossa nuori tarvitsee sekä kontrollia että rohkaisua. (Nieminen 1995, 324–368, 410–413.)

Nuorisotyön historiaan näyttää jonkinlaisena ikuisuuskysymyksenä kuuluneen pyrkimys määritellä itseään monesta eri näkökulmasta: teoreettisesti,

eettisesti, metodisesti ja professionaalisesti (ks. esim. Verschelden ym. 2009). Yhden kiinnostavan määritelmän on esittänyt Walter Lorenz (2009, 21–22): nuorisotyö on parhaimmillaan olemassa olevan sosiaalisen järjestyksen ”häiritsejä” ja luova kulttuurisen uudistumisen mahdollistaja – työskennelläänhän siinä mannheimilaisen (Mannheim 1927) tuoreen kosketuksen sukupolven parissa.¹ Lorenzin (mt.) näkemyksen mukaan nuorisotyössä on niin suurta yhteiskunnallista potentiaalia, että se ansaitsee tulla tutkituksi hyvin monesta eri näkökulmasta (ks. myös esim. Hazekamp & Popple 1997; Mairesse 2009, 14). Nyt käsillä oleva suomalaista nuorisotyön tutkimusta kokoava analyysi vastaa omalta osaltaan Lorenzin esittämään toiveeseen.

Tämä tutkimus on laaja-alainen harppaus nuorisotyön tutkimuksen kentälle ”ulkopuolisen” näkökulmasta tutkimuksellisten katvealueiden selvittämiseksi. Tutkimuksen lähtökohtana ja tavoitteena on analysoida systemaattisesti, minkälaiset tutkimuskohteet ovat jääneet suomalaisessa nuorisotyön tutkimuksessa vähäiselle tarkastelulle. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi on ollut tarpeen tarkastella pitkälti myös sitä, minkälaisiin aihepiireihin tähänastinen nuorisotyön tutkimus on ensisijaisesti painottunut. Olen pyrkinyt tietoisesti tuomaan analyysiin nuoren ihmisen kriittistä näkökulmaa, ja edellytyksiä tähän olen saanut ikäni (24 vuotta) ja sosiologian arvioivan otteen kautta. Tämä työ on tuotettu kolme kuukautta kestäneessä harjoittelussa, jota ovat rahoittaneet Itä-Suomen yliopisto, Nuorisotutkimusseura sekä Nuorisotyön seurantatutkimus -hanke (Humanistinen ammattikorkeakoulu).

Käsillä oleva raportti etenee niin, että aluksi luodaan katsaus nuorisotyön määritelmiin ja siitä käytyyn yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tämän jälkeen esitellään ne rajaukset, joiden varassa tähän analyysiin poimitut tutkimukset on valittu. Suomalaisen nuorisotyön tutkimuksen pääteemat esitellään luvussa 3, ja lukuun 4 on hahmoteltu keskeiset tutkimuskentältä toistaiseksi puuttuvat aihealueet ja tutkimuskohteet.²

Mitä tutkitaan kun tutkitaan nuorisotyötä?

Nuorisotyöllä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sellaista alle 29-vuotiaille nuorille suunnattua vapaa-ajan toimintaa, joka on 1) tavoitteellista, 2) nuorille lähtö-

1 Tuoreella sukupolvella Mannheim tarkoittaa sitä, että nuoret ovat aikuisia valmiimpia hyväksymään yhteiskunnalliset muutokset, sillä he eivät ole samalla tavalla traditioissa kiinni.

2 YTT Päivi Harinen on antanut oman panoksensa tutkimusraportin sisältöön osallistumalla sen johdannon ja päätelmien kirjoittamiseen sekä kommentoimalla lyhyesti sen muita lukuja.

kohtaisesti vapaaehtoista, 3) kasvattavaa, kun kasvatus ymmärretään samanaikaisesti kumpaakin osapuolta kehittäväksi prosessiksi (vrt. Gretschel 2011, 7) sekä 4) organisoitua. Nuorisotyö tai -toiminta pitää laajana käsitteenä sisällään kunnallisen nuorisotyön lisäksi myös järjestöjen tekemän nuorisotyön ja kirkon nuorisotyön. Monestakin eri syystä tässä tarkastelussa painottuu kuntien nuorisotyötä koskeva tutkimus. Ensinnäkin, järjestöjä koskevaa nuorisotyötä on tutkittu hämmästyttävän vähän, jos erilaisia historiikkeja ei oteta lukuun. Kirkon nuorisotyön tutkimus³ ja kunnallisen nuorisotyön tutkimus näyttävät liikkuvan niin eri tasoilla, että niiden sisällyttäminen samaan tutkimukseen olisi ollut varsin haastavaa. Tämä rajausta oli myös aikataulun puitteissa välttämätöntä mutta harmillista: esimerkiksi rippikoulutoiminta ja prometheus-leirit saavuttavat nuoruuden ikävaiheeseen kiinnittyvinä siirtymäriitteinä suurimman osan tietynikäisistä nuorista, ja ne koetaan edelleen varsin mieluisiksi kollektiivisen toiminnan ja osallistumisen agendoiksi (ks. esim. Niemelä 2007, 172).

Nuorisotyö-käsitteen määrittely-yritykset paljastavat sen herkän ja kompleksisen luonteen: nuorisotyön ammatti- ja alaidentiteetti on kaikkea muuta kuin selkeä, sillä nuorten parissa työskentelee yhä paljon henkilöstöä, jolla ei ole koulutusta tai pätevyyttä tehtäviin (ks. Cederlöf 2004, 2005, 2007, Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, Soanjärvi 2011). Nuorisotyö näyttää myös taistelevan oikeudestaan määritellä mielekkään ja kasvattavan vapaa-ajan muotoja ympäristössä, jossa nuoret järjestävät paljon myös itseorganisoitua kollektiivista toimintaa. Vaikka nuorisotyön tutkimuksessa näkyy selkeänä tavoitteena mahdollistaa nuorten äänen kuulemisen ja ennen kaikkea kuuntelemisen paikka, nuorisotyöksi luokiteltava toiminta on yhä vahvasti aikuisten näkökulmasta muodostettua ja historiallisia perinteitä ja konventioita noudattelevaa. Nuorisotyö kytkeytyy myös laajaan arvokeskusteluun siitä, millainen toiminta kasvattaa nuorta ”oikealla tavalla” ja millaista mielekkään vapaa-ajan tulisi olla. Se joutuu etsimään omaa luonnettaan aiempaa tiiviimmin aikakaudella, jolloin nuorten vapaa-aika on vahvasti kilpailtua (Määttä & Tolonen 2011). Eurooppalaisessa keskustelussa on puhuttu jopa nuorisotyön ”eksistentiaalisesta” identiteettikriisistä aikana, jolloin nuoruus katoaa aiemmista tiloistaan ja tyhjenee entisistä merkityksistään (Coussée 2009a, 6).

3 Ks. esim. Innanen & Niemelä (toim.) (2009), Kuusi & Porkka (toim.) (2006), Niemelä (2002a; 2002b; 2007), Porkka (2004; 2005) ja Valtonen (2009). Tässä yhteydessä on syytä todeta myös, että muiden uskonnollisten yhteisöjen (esim. Jehovan todistajien, helluntailaisten jne.) parissa harjoitettu nuorisotyö, jota varmasti on, ei ole kiinnostanut suomalaisia tutkijoita ollenkaan.

Tämän analyysin rajauksista

Nuorisokasvatus käsitteenä pitää sisällään paljon nuorisotyötä laajemman alueen, joten sen sisällyttäminen nuorisotyön tutkimuksen analyysiin ei ollut näissä puitteissa mahdollista. Nivala ja Saastamoinen (2007) määrittelevät nuorisokasvatuksen paitsi koulussa tehtäväksi, myös koulumaailman ulkopuoliseksi toiminnaksi: nuorisotyöksi, kansalaistoiminnaksi, kotikasvatukseksi ja yhteiskunnan muiksi kasvattaviksi vaikutuksiksi. Vaikka kasvatuksellisuus on nuorisotyön keskeisintä ydintä (Nieminen 2007, 51), kaikki nuorisokasvatuksen tutkimus ei ole lähtökohtaisesti nuorisotyön tutkimusta. Niinpä varsinainen nuorisokasvatukseen liittyvä tutkimus on jäänyt tässä analyysissa taka-alalle, ellei se ole selvästi suuntautunut nuorisotyön kentälle.

Toinen rajaus tässä tarkastelussa liittyy nuorisopolitiikasta ja nuorten osallisuudesta käytyyn keskusteluun. Nuorisolain (2006) määrittelemä tavoite nuorisotyön tehtävästä muun muassa aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi kattaa käsitteellisesti niin laajan alueen, että sen konkreettinen tarkastelu vaatii työni resurssit huomioon ottaen huomattavasti tarkempaa rajaamista. Olen tehnyt tietoista pesäeroa siihen keskusteluun, jota käydään nuorten poliittisen ohjauksen ja osallistumisen sekä osallisuuden ympärillä. Vaikka politiikkaa on mahdotonta rajata ulos nuorisotyöstä (tai mistään muustakaan yhteiskunnallisesta instituutiosta), tässä työssä se on taustalla ja toissijaisena teemana. Olen pyrkinyt pitämään tarkastelun pääpainon sellaisessa nuorisotyössä, joka ei painotu nuorten osallistumisesta käytävään demokratiakeskusteluun. Mukana on kuitenkin Anu Gretschelin tutkimustyö osallistavan nuorisotyön osalta, sillä se saa teoreettisen pohdinnan lisäksi myös varsin käytännönläheisiä ja ei-poliittisia sovellutuksia (ks. Gretschel 2002, 2007, 2011).

Ajallisesti tarkasteltuna työni on keskittynyt ottamaan huomioon noin kymmenen vuoden aikana tuotetun nuorisotyön tutkimuksen. Tämä rajaus perustuu tutkimustiedon määrään, sillä nuorisotyön tutkimusta on Suomessa tuotettu viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana huomattavasti enemmän kuin aikaisempina vuosikymmeninä. Etenkin noin viisi viimeksi kulunutta vuotta ovat kartuttaneet nuorisotyön tutkimusten kokonaismäärää merkittävästi. Aikarajauksen suhteen olen kuitenkin joutunut noudattamaan tarvittavaa joustavuutta, sillä tietyiltä osa-alueilta tutkimusta on hyvin vähän. Esimerkiksi Juha Niemisen (1995) teos *Nuorisossa tulevaisuus* on ainutlaatuinen kuvaus nuorisotyön historiasta, ja se on ollut siksi syytä ottaa mukaan. Aiheesta on myöhemmin kirjoitettu varsin niukasti kunnallisen nuorisotyön osalta, vaikka on yleisesti tunnustettu, että nuorisotyön historiallisten muutosten kontekstualisointi sekä sen kansallisten ja poliittisten traditioiden ymmärtäminen on enemmän kuin tarpeen myös myöhäismodernissa ja kansainvälistyvässä kontekstissa (Coussée 2009a, 7; Vos & Gevers 2009, 37).

Olen jättänyt tietoisesti taka-alalle myös oppikirjamaiset teokset ja hanke-
raportit, jos niissä ei ole pyritty selvästi kehittämään nuorisotyön tutkimusta
eteenpäin tai otettu osaa (kunnallisesta) nuorisotyöstä käytävään tutkimusel-
liseen keskusteluun. Tämä jaottelu on perusteltua sen vuoksi, että esimerkiksi
nuorisotyön ohjaajien koulutukseen suunnattu materiaali ei välttämättä kehittä
eteenpäin nuorisotyön tutkimustietoa vaan tähtää tietyn lukijaryhmän amma-
tilliseen ”sivistämiseen”. Olen pyrkinyt pitämään fokuksen selvästi tieteellisissä
kannanotoissa ja tutkimuksissa. Tämä rajaa ulkopuolelle tietyt oppikirjat, ei-
tieteelliset hankeraportit ja arvioinnit, nuorisotyöstä käydyt puheenvuorot sekä
ammattikeskustelun (esim. *Nuorisotyö*-lehdessä).

ANALYYSIN ETENEMINEN: TEKSTEISTÄ TEEMOIKSI

Työni eri vaiheiden kulkua ei voi kuvata lineaarisesti ”matkaksi”, vaan kyseessä on ollut prosessimainen projekti, jossa aineiston keruu, analyysi ja kirjoittaminen ovat kulkeneet koko ajan rinnakkain. Työ alkoi valmiisiin luokitteluihin nojauttamalla nuorisotyötä tavalla tai toisella sivuavien teosten ja artikkeleiden tarkastelulla. Tämän jälkeen varsinaista koontia varten teksteistä valittiin mukaan ne, jotka täyttivät asetetut kriteerit (ks. edellinen luku). Tutkimusjulkaisuista listattiin tiedot tutkimuskysymyksistä, aineistoista, analyysimenetelmistä ja johtopäätöksistä. Tutkimuksia pyrittiin lukemisen ohessa myös luokittelemaan jollain tapaa alustaviin ryhmiin niiden teemoihin liittyvien yhteisten nimittäjien varassa (esim. monikulttuurisuus, osallisuus, sukupuolisensitiivisyys). Näistä tiedoista koostuvasta listasta muodostui noin 60-sivuinen kokonaisuus⁴.

Aineiston varsinaisen analyysi alkoi varsin pian tutkimusten lukemisen ohessa, kun minulle alkoi hahmottua ensimmäinen kuva kentän luonteesta. Tässä vaiheessa kirjoitin säännöllisesti muistiin myös omia, mieleen tulleita ajatuksia nuorisotyön tutkimuksesta. Melko nopeasti aloin saada tietynlaisen käsityksen siitä, mitkä asiat tutkimuksista olisi syytä ottaa tarkempaan tarkasteluun. Näitä asioita olivat (edellä esitetyn lisäksi) tutkimuksissa käytetyt aineistot eli kysymys siitä, kenen ääni aineistossa kuuluu, ja mitkä menetelmät ovat käytetyimpiä. Lukemisen ohella alkoi syntyä myös käsitys niistä osa-alueista, jotka ovat jääneet nuorisotyön tutkimuksessa katveeseen. Tarkempi analyysi auttoi tunnistamaan, vahvistamaan ja perustelemaan tutkimuksen katvealueet – joista syntyivät myös tämän työn päätelmät. Analyysissa tunnistetut tutkimukselliset katvealueet on kirjoitettu auki raportin neljänteen lukuun.

Alun perin tavoitteenani oli myös muodostaa tiivistetyn aineistoni pohjalta määrällisiä kategorisointeja, jotka mahdollistaisivat erilaisten tutkimussuuntausten kvantifioivan vertailun. Tämä osoittautui myöhemmin kuitenkin haastavaksi tehtäväksi monesta eri syystä. Ensinnäkin nuorisotyön tutkimusta on lukumääräisesti huomattavan vähän. Sen asettaminen erilaisiin määrällisesti tarkasteltaviin luokkiin ei anna järin paljon mielenkiintoista informaatiota tutkimuksen luonteesta, sillä luokat jäävät kooltaan pieniksi. Toisekseen tutkimukseni rajauksen sisään mahtuneisiin julkaisuihin valikoitui kirjava joukko väitöskirjoja, tieteellisiä hankeraportteja, pitkään havainnointiin perustuvia

⁴ Lista mukaan otettujen tutkimusten tutkimuskysymyksistä, aineistoista, menetelmistä ja johtopäätöksistä on saatavissa tämän raportin kirjoittajalta. Luettelot kaikista aineistossa mukana olleista teoksista ovat liitteinä tämän työn lopussa ensin jaoteltuina aakkosjärjestyksessä ja sitten väljissä temaattisissa luokissa (liitteet 1 ja 2).

artikkeleita, teoreettisia käsitteenmäärittelyartikkeleita ja kantaaottavia tieteellisiä puheenvuoroja. Näiden syvällisempi kvantitatiivinen analyysi ei kuvaa hyvin sitä tutkimustiedon sisällöllistä värikkyttä, joka vallitsee nuorisotyön tutkimuksen kentällä.

Teokset (liite 2) on kuitenkin jaoteltu löyhästi neljään eri luokkaan niiden sisällöllisten pääteemojen mukaan. Nämä luokat ovat 1) osallisuus ja yhdenvertaisuus, mahdollisuuksien tasa- ja eriarvoisuus, 2) työmenetelmät, tekemisen tavat ja tilat, 3) nuorisotyön identiteetti, etiikka ja itsetutkiskelu sekä 4) historia. Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden luokkaan olen sijoittanut sellaiset tutkimukset, joiden tiedonintressiä voi pitää emansipatorisena ja jotka pyrkivät asetelmissaan huomioimaan mahdollisten ”marginaalijuuri” asioita ja kehittämään erilaisten nuorten yhdenvertaisia osallisuusmahdollisuuksia. Luokkaan 2, eli työmenetelmien ja toimintatilojen kategoriaan olen sijoittanut tieteelliset keskustelut erilaisista nuorisotyön käytännön toimintatavoista ja erilaiset vaihtoehtoiset tavat toteuttaa nuorisotyön tehtäviä. Nuorisotyön identiteetti- ja itsetutkiskelu -luokkaan olen listannut sellaiset teokset ja artikkelit, jotka linkittyvät pääteemoiltaan juuri nuorisotyön tehtävien, roolin ja eettisten kysymysten pariin. Neljäntenä (ja vähiten edustettuna) luokkana oleva historia pitää sisällään tutkimukset, jotka pohtivat nuorisotyön kentän muovautumista menneisyyden valossa. On syytä huomioida, että monet tutkimukset ovat luokiteltavissa useampaan kuin yhteen luokkaan – ja näin tässä on tehtykin, koska tarkka rajanveto tutkimuksen teemojen perusteella olisi tehnyt niille luokitteluvälikivaltaa.

KENEN ÄÄNI KUULUU? NUORISOTYÖN KENTÄSTÄ JA TUTKIMUKSEN LUONTEESTA

Tässä pääluvussa esitellään analyysia varten luetun nuorisotyön tutkimuksen sisältöteemat. Aluksi selvitän nuorisotyön nykytilaa, luonnetta ja kenttää tutkimustiedon valossa, ja sen jälkeen koostan tietoa siitä, miten nuorisotyötä on tutkittu Suomen kontekstissa. Suomalainen nuorisotyö sekä käytäntöinä että tutkimuskohteena on erilaista kuin nuorisotyö esimerkiksi maissa, joissa sen toteutus on pitkälti nojannut filantropiaan ja aikuistoimijoiden vapaaehtoisuuteen.⁵ Vaikka nuorisotyö on kehittynyt Suomessa valtion kanssa yhdessä jo ennen hyvinvointivaltion syntyä, sen myöhemmät muutokset ovat olleet selvästi yhteydessä hyvinvointivaltion toimintalogiikan ja arvojärjestysten muutokseen (ks. Nieminen 1995).

Nuorisotyön kenttä – tasa-arvon ihannetasolta käytännön haasteelliseen arkeen

Nuorisotyöhön näyttäisi olevan tutkimustiedon perusteella sisäänrakennettuna yhteisesti hyväksytty käsitys toiminnan avoimuudesta ja ennakkoluulottomuudesta. Koska nuorisotyö on lähtökohtaisesti nuorelle ilmaista, sen palveluihin voi osallistua vaikka ei tulisikaan hyvätuloisesta perheestä. Nuorisotyö näyttäytyy toimintasuunnitelmissa usein mielekkäänä ja vapaaehtoisena toimintana, joka on samalla nuorten kasvua tukevaa ja ennen kaikkea sosiaalistavaa (esim. France & Wiles 1997, 73). Nuorisotyöhön kuuluu lainsäädännöllisestä näkökulmasta nuorisotalotoiminnan lisäksi esimerkiksi tieto- ja neuvontapalveluita, työpajatoimintaa, liikunnallista, kulttuurista, kansainvälistä ja monikulttuurista nuorisotoimintaa sekä tuoreempaan ilmiönä verkkonuorisotyötä ja etsivää nuorisotyötä. (Nuorisolaki 2006.) Toiminnan kautta on tarkoitus oppia elintärkeinä pidettyjä ”yleisiä yhteiskuntataitoja”, joiden avulla nuori pystyy suunnistamaan onnistuneesti eteenpäin myöhemmässä elämässään. Käytännön arjen tasolla näiden ihanteellisten tavoitteiden toteuttaminen on kuitenkin huomattavasti ideaalia haastavampaa.

5 Kansainvälistä keskustelua luettaessa on kiinnostavaa huomata, että sellaiset käsitteet kuin erityisnuorisotyö ja/tai kohdennettu nuorisotyö on tunnettu esimerkiksi Iso-Britanniassa jo 1970-luvulla, vaikka niistä on Suomessa alettu puhua erityisesti tämän ajan tarpeisiin vastaavana toimintana (ks. France & Wiles 1997, 64).

Nuorisotyön erilaisia toimintatapoja on tutkittu runsaasti kehityshankkeiden, toimintakuvausten ja ammattilaisten puheenvuorojen kautta, mutta niissä otetaan usein itsestäänselvyyksinä nuorten tasa-arvoiset mahdollisuudet osallistua järjestettyyn ohjelmaan. Kuntien nuorisotyön suuri haaste tällä vuosikymmenellä näyttäisi olevan se, kuinka ne pystyvät vastaamaan omassa toiminnassaan nuorison kasvavaan polarisaatioon ja mahdollisuuksien eriarvoistumiseen (Coussée 2009b, 41–42; Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 11). Viime vuosien yhteiskuntatieteellisten tutkimusten valossa nuorten resurssit osallistua heille tarjottuun nuorisotoimintaan eivät ole tasa-arvoiset. Päinvastoin, erilaisten nuorten osallistumismahdollisuuksien välinen kuilu näyttäisi kasvavan (Autio, Eräranta & Myllyniemi 2008, Aluehallintovirastojen keskeiset arviot...2011, 43, Kiilakoski 2012). Nuorten vapaa-aika ja nuorisotyö eivät ole irrallaan muusta yhteiskunnallisesta eriarvoisuudesta vaan ovat yksi osa sitä (Autio ym., mt.; Määttä & Tolonen 2011). Käytännön nuorisotyössä huomioidaan yhä heikosti sitä, että toiminnassa on mukana myös vamman, sukupuolen tai seksuaalisen suuntautumisen osalta erityishuomiota kaipaavia nuoria (Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 136). Tämän lisäksi on otettava huomioon, että nuorisotyön tutkimustieto ei siirry automaattisesti osaksi arkisia käytäntöjä.

Nuorisotyön tarjoumia pidetään usein myös viimeisinä oljengkorsina sellaisille nuorille, jotka eivät ole sopeutuneet muihin yhteiskunnallisiin instituutioihin. Usein nuoriso-työntekijät kutsutaan apuun, kun muut toimijatahot (esimerkiksi koulu) ovat voimattomia ongelmallisina pidettyjen nuorten kanssa. (France & Wiles 1997, 73; Harinen, Heikura, Lehmus & Vallisto 2008; Davies 2009, 72–73; Soanjärvi 2011.) Nuorisotyön pitää olla joustavana ja valmiina uusiin muuttuviin haasteisiin ”sammuttamassa tulta siellä, missä palaa” (Soanjärvi mt., 118). Nuorisotyön tarjoama toiminta saattaa olla viimeinen lääke yhteiskunnan etujen kannalta väärin käyttäytyvälle nuorelle, mutta asetelma on tietysti osin harhaanjohtava: nuorisotyössä on paljolti kyse ennalta ehkäisevästä työstä, jonka tavoitteena on estää ”palot” ennen kuin ne ovat syttyneet. Tämä työ jää kuitenkin usein piiloon ja tulee ajankohtaiseksi julkisessa keskustelussa vasta silloin, kun jotain traagista tapahtuu. Valitettavasti nuorisotyön tärkeä tehtävä viimeisenä vastuunkantajana ei kohtaa millään tapaa kohtuullisen palkkauksen kanssa, ja toiminnan rahoitus on jatkuvan taistelun takana (Honkasalo 2011, 73–76).

Sukupolvien välisen vallankäytön näkökulmasta tarkasteltuna on mielenkiintoista, miten nuorisotyö etsii jatkuvasti paikkaansa vapaaehtoisen ja kontrolloivan toiminnan välimaastosta. Nuorisotyö esittäytyy usein nuorille vapaaehtoisena toimintana, jolloin työn luonteen suunnittelussa pyritään etenemään nuorten ehdoilla. Toisaalta nuorisotyö ei voi luopua kontrolloivasta puolestaan: pelkästään sen määrittely, mikä on hyvää kasvatusta ja miten siihen päästään, on kontrollin harjoittamista. Nuorison ongelmia ehkäisevä ja kontrolloiva työ on ollut yksi tärkeimmistä nuorisotyön kriteereistä ennen sen ammatillistumista (Cederlöf

2007, 24), mutta harvassa tutkimuksessa on avattu nykyajan nuorisotyöhön liittyvää kontrollia perusteellisemmin.

Nuorisolakiin määritellyt nuorisotyön muodot saavat käytännön työssä varsin monenlaisia muotoja eri kunnissa. Nuorisolaki on puitelaki, joka ohjeistaa kuntien nuorisotyön järjestämistä mutta ei suoraan velvoita niitä tiettyyn toimintaan. Nuorisotyö luo omaa toimintakenttäänsä varsin paikallisesti ja itsevaltaisesti. Kuntien välillä on eroja myös sen suhteen, millaiset resurssit niillä on toteuttaa toimintaansa ja millaisiin asioihin nuorisotyössä on panostettu. Nuorisotyön ongelmat kasaantuvat yleensä laajoille ja harvaan asutuille kunnille. (Cederlöf 2007.)

Nuorisotyö näyttäisi tutkimustiedon valossa pysyttelevän yhä tiukasti niissä kansallisvaltion raameissa, joissa se syntyikin (ks. esim. Kivijärvi 2010). Se ei ole liioin tuntenut velvollisuutta kehittää toimintaansa globaalia maailmaa ja maailmankuvaa silmällä pitäen. Esimerkiksi maapallon tulevaisuuden kannalta tärkeä ympäristökasvatus on laiminlyöty suurimmassa osassa kuntien nuorisotyötä, kuten nuorisotyöntekijöiden koulutuksessakin (Cederlöf 2007, 299, 311). Myös globaali maailmantalous ulottuu niin tehokkaasti kaikkialle nuorisotyön arkeen, että sen käsitteellinen sivuuttaminen nuorisotyössä ja sen tutkimuksessa on hämmästyttävää. Miten kauan nuorisotyöllä on varaa käsitellä vain toimintansa paikalliset vaikutukset sen sijaan, että sen arki ymmärrettäisiin globaaliksi kokonaisuudeksi?

Nuorisotyön tutkimuksesta – mitä on tutkittu?

Yksi keskeinen tutkimuskohde nuorisotyön kentällä viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut se, **miten nuoret saataisiin osallistumaan aktiivisemmin demokraattiseen kansalaistoimintaan**. Osallisuuden tutkimus on tarjonnut tähän ratkaisua. Osallisuudella ei ole tarkoitettu vain äänestysaktiivisuutta vaan tunnetta siitä, että voi vaikuttaa lähiympäristönsä tapahtumiin. Anu Gretschel (2011) ei määrittele osallisuutta pelkästään osallisuuden tunteeksi, vaan sen synnyttämän toiminnan tulee olla tavoitteellista ja kehittämiseen tähtävää. Vaikka tällainen osallisuuden määritelmä näkee vaikuttamisen muodot pääasiallisesti yhteisöllisen toiminnan kautta, siinä on tärkeä sanoma: nuoria koskeva päätöksenteko on saatava lähemmäksi nuoria, nuorten tasolle. Nuorten osallisuus ei toteudu, ellei nuorille anneta valtaa jo päätöksentekoprosessin aikana, suunnittelussa ja ideoinnissa. Usein itse tuottamisprosessi on osallistavassa nuorisotyössä tärkeämpää ja antoisampaa kuin valmis lopputulos. (Gretschel 2002, 2011; ks. myös Vesikansa 2002.)

Osallisuuden toteutuminen arjessa näyttäisi olevan kuitenkin siitä käytävää puhetta haasteellisempaa (ks. esim. Junttila-Vitikka, Gretschel & Kiilakoski

2012). Monin paikoin esimerkiksi nuorisotaloilla osallisuuteen pyrkivä toiminta voi saada työntekijöiden ja nuorten näkökulmasta turhan kankeita muotoja, jolloin vaikuttamisen mielekkyys katoaa. Näyttäisi siltä, että uudenlaisten osallisuuden muotojen kehittäminen on tarvetta, sillä nykyisellään harvoilla nuorisotaloilla ollaan tyytyväisiä perinteisen osallisuuden tukemisen muotoihin. (Kiilakoski 2011, 206–213.) Nuorten näkökulmasta on tärkeää kiinnittää huomio sellaisiin vaikuttamisen tapoihin, joita ei nähdä perinteisen demokratia-käsityksen mukaan osallistumiseksi. Esimerkiksi nuorten äänestysaktiivisuuden heikkeneminen ei ole suora seuraus siitä, että nuoria ei kiinnostaisi vaikuttaa ympäristönsä tapahtumiin. Tämä voi olla ennemminkin merkki siitä, että vaikuttamisen tapoja tulisi uudistaa ”nuorisolähtöisestä” näkökulmasta.

Arjen käytäntöjen osalta nuorisotyön tutkimuksessa on viime aikoina korostunut suuntaus, jossa selvitetään, **miten nuorisotyö voisi huomioida paremmin vähemmistöjä arkisessa toiminnassaan**. Tämä tutkimussuuntaus linkittyy lähtökohtaisesti osallisuustutkimukseen siltä osin, kun tavoitteena on osallistumisen esteiden selvittäminen. Vähemmistöryhmien tutkimus on vastapuhetta nuorisotyön lähtöoletukselle siitä, että nuorisotyössä kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti ja kukaan ei ole erityisarvoinen. Nuorisotyössä on tutkimustiedon perusteella vallinnut pitkään mielikuva tasa-arvoisesta toiminnasta, riippumatta nuoren sukupuolesta, taloudellisesta tilanteesta, mahdollisuuksista liikkua erilaisissa fyysisissä tiloissa ja kulttuurisista eroavaisuuksista. Vähemmistöryhmien tutkimus on ottanut etäisyyttä tällaiseen retoriseen puheeseen ja tarttunut kriittisesti nuorisotyön arkeen.

Veronika Honkasalo (2011) on nostanut viimeaikaisessa tutkimuksessaan esiin tärkeän historiallisen ulottuvuuden sukupuolen osalta: **nuorisotyö on alkanut lähtökohtaisesti huolena poikien ongelmallisesta toiminnasta**, jolloin aikuisten tyttöihin kohdistama kontrolli on sijoittunut kodin piiriin. Pojille haluttiin tarjota vaihtoehtoista toimintaa, jotta he eivät menisi mukaan katu-jengeihin. Myöhemmin tyttöjä on pyritty ottamaan nuorisotyön toiminnassa paremmin huomioon sukupuolisensitiivisen lähestymistavan avulla, mutta tämä on rajannut omalta osaltaan pojat ulos sukupuolisensitiivisestä nuorisotyöstä. (Honkasalo 2011, 69–71.) Sukupuoli ja sukupuolisensitiivisyys on otettu koh-teiksi muissakin kuin Honkasalon tutkimuksissa⁶, mutta sukupuolten välisen tasa-arvon toteutuminen käytännössä niin nuorisotyöntekijöiden joukossa kuin toiminnan kohteina olevissa nuorisoryhmissä on Suomen mittakaavassa vielä tutkimuksellisesti pimennossa, ja ongelman nähdään usein liittyvän vain tyttöihin. Myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen huomioiminen niin nuorisotyössä kuin sen tutkimuksessakin on lähes olematonta.

⁶ Ks. esim. Anttonen (2007), Näre (2007), Punnonen (2007) ja Paumo (2009)

Sukupuolinäkökulman lisäksi vähemmistöryhmien tutkimus on huomionut etenkin **monikulttuurisen nuorisotyön haasteita**. Tämä on ollut merkittävää erityisesti siksi, että se on vienyt keskustelun tasa-arvon toteutumisen haasteista varsin arkiselle tasolle: rasismi ei ilmene vain väkivaltaisina tekoina tai ”renkaidenpuhkomisena” vaan ennen kaikkea arkisissa käytännöissä. Tasa-arvoisen nuorisotyön imagon ylläpitämispyrkimykset tulevat hyvin esille esimerkiksi siinä tavassa, jolla nuoriso-ohjaajat ovat kieltäytyneet puhumasta rasismista yhtenä nuorisotyön ongelmana (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007). Myös Marja Peltola (2010) on kiinnittänyt huomiota siihen, miten tasa-arvon retoriikka vaikeuttaa kulttuurien välistä kohtaamista⁷.

Monikulttuurisuutta käsittelevässä tutkimuksessa on arvokasta myös sen näkyväksi tekeminen, että arkisessa ympäristössämme kohtaamme jatkuvasti erilaisia kulttuureja, halusimme tai emme. Sillä ajatustavalla, että monikulttuurisuus liittyy nuorisotyöhön vain silloin kun maahanmuuttajia on paikalla, suljetaan silmät siltä kulttuuriselta moninaisuudelta, joka ympärillä vallitsee. Monikulttuurisuuden tutkimus on valjastanut usein ristiriitaisiakin tunteita herättävät kohtaamiset tutkimuksen voimavaraksi tutkijan oman toiminnan itsetarkastelun avulla (Keskisalo & Perho 2002). Kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämiseksi nuorisotyön maailmassa on tilausta⁸, sillä tällä hetkellä suomalainen yhteiskunta ei näytä olevan helppo paikka kiinnittyä ainakaan valtavirtakulttuurin ulkopuoliselle nuorelle: peruskoulutaidoilla työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle jäävistä nuorista noin neljäsosa on vieraskielisiä, vaikka heidän osuutensa nuorten kokonaismäärästä on paljon pienempi (Myrskylä 2012). Nuorisotyölle asettuu tässä omanlaisensa tehtävä, sillä erityisesti nuorisotalotoiminta tuntuu olevan nuorten maahanmuuttajien suosiossa ja tavoitettavissa (Harinen 2005; Keskinen & Taponen 2010, 29).

Vähemmistönuorisotyön osalta on syytä mainita myös yksi nuorisotyön perusagendaan liittyvä ongelma. Nuorisotyön toimintakenttä näyttäisi tutkimustiedon valossa painottavan useaan otteeseen sitä, kuinka nuorille suunnatut palvelut ovat ”mielekästä toimintaa”. Vaikka toiminnallisuuden korostaminen on yksi tapa saada ”levoton nuori” kiinnostumaan palveluista, sillä voidaan huomaamatta rajata ulos sellaiset henkilöt, jolle fyysinen toiminta on käytän-

7 Honkasalon ym. (2007) haastattelemat nuoriso-ohjaajat puhuivat tutkimushaastatteluisissa mieluummin suvaitsevaisuudesta kuin rasismista, josta monet monikulttuurisen taustan omaavat nuoret haluaisivat keskustella avoimesti (ks. Harinen 2005). Anne-Mari Souto (2011) on tehnyt samankaltaisia havaintoja koulumaailmasta, jossa sellaiset koulun henkilöstön mahdollisesti käyttämät iskulauseet kuin ”meidän koulussa ei ole rasismia” luovat vaikean muurin nuorelle keskustella rasismista ja sen uhriksi joutumisesta.

8 Hazekamp ja Popple (1997) näkevät nuorisotyön hyvin merkityksellisenä rasismintorjunta-areenana jopa koko Euroopan tasolla.

nössä vaikeaa. Nuorisotyötä ei ole tutkittu juuri lainkaan vammaisten nuorten näkökulmasta. Poikkeuksena voi mainita Milla Ilosen (2009) tutkimustyön näkövammaisten, liikuntavammaisten ja seksuaalivähemmistöjen osalta, ja tässä olisi pohdittavaa myös nuorisotyön käytännön toimijoille. **Rajaako nuorisotyön toiminnallisuuden ihannointi vammaiset nuoret ulos palveluista, vain heidän omien etujärjestöjensä tarjoamaan toimintaan?** Toiminnallisuutta ei tule ymmärtää pelkästään fyysisenä toimintana, mutta liikunnallisuus ja liikkuminen ovat kuitenkin edelleen hyvin keskeinen osa nuorisotyötä.

Tuoreimpia virtauksia nuorisotyön tutkimuksessa on ollut verkkonuorisotyö. Viime aikoina tätä on lähestytty paljon pohtimalla perinteisten nuorisotyön muotojen siirtämistä osittain internetiin ja siitä mahdollisesti seuraavia haasteita (ks. Merikivi, Timonen & Tuuttila 2011). Verkkonuorisotyö on kehittänyt myös uudenlaisia työn muotoja, jotka pyrkivät tarjoamaan nuorille tukea ja seuraa siellä, missä he viihtyvät vapaa-ajallaan (ks. Merikivi 2007). Yksi lyömätön verkkonuorisotyön ominaispiirre on, että se mahdollistaa ulkoisesti varsin erilaisten ihmisten kohtaamisen ilman hylätyksi tulemisen pelkoa, ainakin väliaikaisissa kohtaamisissa. Internet ei lähtökohtaisesti tuo esiin käyttäjän ihonväriä, painoindeksiä, puhetapaa tai poliittista kantaa. Tämä ei kuitenkaan takaa ja tarkoita sitä, että internet olisi jollain tapaa syrjinnästä ja eriarvoisuudesta vapaa vyöhyke.

Nuorten näkökulmasta verkkonuorisotyö ei poista tarvetta erilaisten nuorisotilojen olemassaololle: Sami Myllyniemen (2008) analyysin mukaan nuoret kokevat tärkeimmäksi nuorisotoimen palveluksi nuorten käytössä olevat tilat. Tämä on selkeä viesti siitä, että nuorisotilojen merkitystä ei voi unohtaa, vaikka nuoret viettävätkin nykyään paljon aikaa internetissä. Toisaalta verkko-aikaa ei tule ymmärtää myöskään muusta sosiaalisesta todellisuudesta irralliseksi: internet ja sen ulkopuolinen maailma kytkeytyvät nuorten arjessa toisiinsa tiiviiksi kokonaisuudeksi, jonka tiukka lokeroiminen on keinotekoisia. Verkkonuorisotyön vahvuus ja kasvupotentiaali ovat sen fyysisessä paikattomuudessa: sillä on mahdollisuus tavoittaa kuntarajojen yli sellaisia nuoria, jotka eivät jostain syystä ole tyytyväisiä oman kuntansa nuorisopalveluihin tai eivät pysty muuten osallistumaan niihin, esimerkiksi kaukaisen maantieteellisen sijaintinsa vuoksi. Nuoret joutuvat myös ikänsä vuoksi seuraamaan usein vanhempiaan ja joutuvat välillä vastentahtoisesti eroon tutusta ympäristöstä. Verkkonuorisotyö mahdollistaa myös näiden nuorien osallistumisen maantieteellisestä sijainnista riippumatta – vaikka se ei välttämättä riitäkään kokonaan korvaamaan kasvokkaisia kokoontumisia merkityksineen (ks. esim. Harinen 2012).

TUTKIMUSAUKKOJEN KARTOITUSTA

Nuorisotyön tutkimuksen systemaattinen tarkastelu on vienyt tunnistamaan myös niitä aihealueita tai tutkimuksen tekemisen tapoja, jotka puuttuvat tätä analyysia varten luetusta aineistosta. Tutkimukselliset katvealueet tai totaaliset pimennot on koottu ja teemoiteltu raportin tähän päälukuun.

Missä ovat nuoret aikuiset?

Nuorisotyön tutkimusta kahlatessani havaitsin, että yksi keskeinen teema, joka näyttäisi jäävän suomalaisissa tutkimuksissa vähäiselle huomiolle, ovat nuoret aikuiset. Tutkimustietoa on tuotettu paljon nuorisotalojen ja niiden toiminnan kautta (ks. esimerkiksi Kylmäkoski 2007; Gretschel 2011; Honkasalo 2011), mikä on vaikuttanut väistämättä siihen, minkä ikäisten nuorten ääni kuuluu tutkimuksessa. Nuorisotalot itsessään ovat oivallisia paikkoja tutkijalle päästä sisään nuorten arkiseen vapaa-aikaan, mutta talotoiminta tavoittaa tutkimustiedon perusteella hyvin heikosti täysi-ikäisiä nuoria, ja nuorisotaloilla käyvä joukko on muutenkin valikoitunut. Usean kunnan nuorisotalotoiminnan kohde- ja asiakasryhmänä ovat noin 13–17-vuotiaat nuoret (Kiilakoski 2011, 192), joten on syytä epäillä, että vanhemmat nuoret eivät koe kuuluvansa näihin tiloihin. Näin ollen nuorten aikuisten näkökulma jää talotutkimuksen kautta tuotetussa tiedossa väistämättä heikoksi. Nuorten aikuisten käsitettä on määritelly Leena Suurpään (2009) toimittamassa teoksessa *Nuoria koskeva syrjäytymistieto*, mutta itse tarkoitan sillä 18–28-vuotiaita. Tämä ikäryhmä on vielä Nuorisolain (2006) puitteissa osa nuorisotyön kohderyhmää, mutta näkyy harvemmin nuorisotyön tutkimuksesta kootussa aineistossa.

Nuorten työpajatoiminta antaa nuorisotyön toimintamuotona yhden keskeispinnan nuorten aikuisten kokemusmaailmaan. Nuorten työpajat on suunnattu alle 25-vuotiaille työttömille nuorille, ja nuoret toimivat niissä työharjoittelussa. Kyseessä ei siis ole varsinaisesti vapaa-ajan toiminta, ja toiminnasta vastaava hallinnollinen sektori vaihtelee. Työpajatoiminnalla pyritään tukemaan nuorten aikuistumista, työllistymistä ja yhteisöllistymistä. (OKM 2012a.) Kuten Katja Komonen (2007) osoittaa, työpajatoiminnalla on kuitenkin usein kielteinen leima ja se nähdään helposti epäonnistuneiden nuorten turvapaikaksi. Komosen näkemyksen mukaan nuorten tarve ”tulla joksikin” ja olla osa vertaisjoukkoa ei ole hävinnyt minnekään myöhäismodernissa maailmassa. Työpajatoiminta antaa yhtenä nuorisotyön muotona nuorille mahdollisuuden kehittävään yhteisöllisyyteen, vaikka vain noin puolet toimintaan osallistuneista näyttäisi työllistyvän

työpajatoiminnan jälkeen. (Komonen 2007, 436, 441–442.) Työpajatoiminta keskittyy lähinnä ”huolestuttavassa asemassa” olevien nuorten kaitsemiseen, mikä rajaa toiminnan ja sen tutkimisen ulkopuolelle nuoret, joilla ei nähdä olevan tarvetta työpajatoiminnalle.

Toisena tuoreena nuorisotyön muotona voidaan pitää etsivää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on tarjota alle 29-vuotiaille nuorille tukea, jos he ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella. Nuorta ei tosin lähtökohtaisesti pakoteta mukaan tähänkään toimintaan, sillä se perustuu (ainakin opetus- ja kulttuuriministeriön linjauksen mukaan) nuoren vapaaehtoisuuteen. (OKM 2012b.) Etsivä nuorisotyö ei Pohjoismaiden osalta ole uusi nuorisotyön muoto: Norjassa sitä on hyödynnetty jo noin 20 vuotta Suomea aikaisemmin. Sieltä ”riskiryhmissä” olevien nuorten etsiminen rantautui Tampereelle 1990-luvulla. (Huhtajärvi 2007, 451–452.) Etsivän nuorisotyön rooli vakiintui osaksi suomalaista nuorisotyötä lainsäädännöllisesti vuoden 2011 alusta saakka, jolloin se liitettiin Nuorisolakiin (Nuorisolaki 2006).

Käytännön kokemukset etsivästä nuorisotyöstä osoittavat, että nuorten vapaaehtoinen auttaminen kadulla kääntyy usein väistämättömästi rajojen asettamiseen ja kontrollointiin. Vaikka etsivän nuorisotyön kohderyhmänä ovat lainsäädännön tasolla kaikki alle 29-vuotiaat nuoret, näyttäisi erityishuomio Juvosen (2009) mukaan arjessa kiinnittyvän kolmeen tekijään: nuoren päihtyneeseen tilaan, alhaiseen ikään tai sukupuoleen (tytöt). (Juvonen 2009.) Näin ollen on perusteltua väittää, että etsivä nuorisotyö keskittyy omalta osaltaan paljolti erityisnuorten ja ”poikkeavuuksien” hallintaan. Se ei myöskään erityisemmin kiinnitä huomiota nuoriin aikuisiin. Vaikka etsivä nuorisotyö näyttäytyy hallinnollisessa mielessä selvästi omana osa-alueenaan, saa se käytännön työssä varsin erilaisia toimintamuotoja.

Nuorille aikuisille suunnattu nuorisotyö näyttäisi tutkimustiedon sekä opetus- ja kulttuuriministeriön linjausten valossa olevan paljolti yhteiskunnan näkökulmasta ongelmallisesti käyttäytyvien nuorien saattamista takaisin ”järjestyksen” piiriin. Tällaisen nuorisotyön ulkopuolelle jäävät kuitenkin sellaiset nuoret, jotka eivät osaa pyytää apua, vaikka he ainakin ulkopuolisen silmin ja tilastojen perusteella tarvitsevat apua kaikkein eniten (vrt. Coussée 2009b, 41). Nuorisotalotoiminta näyttäytyy tutkimustiedon perusteella mielekkäänä tekemisenä, jossa voidaan luoda yhdessä toimimalla tapoja vaikuttaa oman elinympäristön päätöksiin (Gretschel 2011). On kuitenkin mielenkiintoista, miksi vanhempien nuorten kohdalla mielekäs tekeminen jää nuorisotyön osalta vähemmälle huomiolle ja ongelmanuorten auttaminen korostuu.

Nuoret aikuiset eivät ole jääneet nuorisotyön tutkimuksessa kuitenkaan täysin huomiotta. Esimerkiksi Veronika Honkasalo, Tomi Kiilakoski ja Antti Kivijärvi (2011, 90) ovat pohtineet, ketkä nuoret hyötyvät omasta ikärajatusta tilastaan. Myös Suurpää ym. (2009, 21) toteavat samaan aiheeseen liittyen:

nuorisotyölliset tukiverkostot uhkaavat jäädä taakse, kun nuori täyttää 18 vuotta. Valitettavasti 18 vuotta täyttäneet nuoret näyttäisivät jäävän myös nuorisotyön tutkimuksen osalta vähälle huomiolle. Vaikka monessa tutkimuksessa on tarkasteltu vanhempiakin nuoria (esim. Harinen 2005; Honkasalo 2011), heidän tarpeidensa systemaattista kartoitusta ei ole tehty. Nuorisobarometrin mukaan noin kolmasosa 20–29-vuotiaista nuorista ei halua käyttää nuorisotyön palveluja eikä myöskään tiedä, mistä niitä löytäisi (Myllyniemi 2008, 79). Näyttäytyykö nuorisotyö vanhempien nuorten silmissä ”teinien puuhasteluna” vai eivätkö he ole palveluiden tarpeessa? Tässä olisi nuorisotyön tutkimuksella yksi kehittämisen kohta.

Nuorisotyön ulkopuolelle jäävät nuoret?

Aineistoni pohjalta näyttää siltä, että nuorisotyön tutkimus on kerännyt suurimman osan aineistosta siitä joukosta, joka on joko käytännön arjen (nuoret, nuorisotyöntekijät) tai hallinnon (nuorisotyön johto) tasolla jollain tapaa mukana nuorisotyön toiminnassa. Tämän joukon ulkopuolelle jää kuitenkin suuri joukko ”hiljaisia toimijoita”. Sosiologisesti mielekäs kysymys on, miten tietyt käytännöt ja prosessit sulkevat (usein ei-tietoisesti) osan nuorista nuorisotalojen ulkopuolelle. Viimeaikainen nuorisotyön tutkimus on nostanut esille kysymyksen siitä, miten monia sellaisia nuoria, jotka hyötyisivät nuorisotyön palveluista, jää tällä hetkellä niiden ulkopuolelle (Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 254). Tätä pohdintaa ja vähemmistönuorisotyön tutkimusta lukuun ottamatta toiminnan ulkopuolelle jääviä nuoria on huomioitu tutkimuksissa vähäisesti. Onko nuorisotyön tutkimus keskittynyt liikaa ”aktiivisten” nuorten kuuntelemiseen? On jokseenkin ironista, että samaa kysymystä on pohdittu jo lähes viisikymmentä vuotta sitten (Nieminen 1995, 324).

Metodologisesti tämän ongelman lähestyminen on haasteellista: miten kehittää nuorten näkökulmasta palveluja, joissa nuoret eivät ole välttämättä olleet mukana ollenkaan? Yksi ratkaisuehdotus on lähestyä aihetta nuorisotyön parissa olevien nuorten kautta: systemaattinen analyysi siitä, millaiset nuoret ovat mukana, antaa tietoa myös siitä, ketkä joukosta puuttuvat (ks. esim. Keskinen & Taponen 2010, 28, 32). Jos nuorten kasvava polarisaatio halutaan ottaa vakavasti, nuorisotyön tutkimus ei voi keskittyä tarkastelemaan vain toiminnan parissa olevien nuorten tarpeita, vaikka se usein onkin tutkijan näkökulmasta helpompi lähestymisvaihtoehto.

Metodologisesti tarkasteltuna on mielenkiintoista, että nuorisotyön tutkimus on hyödyntänyt vain vähän internetin kautta kerättyä aineistoa. Nuoret ovat kasvaneet tehokkaasti sisään digitaaliseen aikaan, mikä antaa tutkimusmenetelmien suhteen uusia mahdollisuuksia. Nuorisotyön tutkimuksessa on tähän

mennessä otettu vasta niukasti selville sitä, miten internet toimii aineistovälittäjänä juuri nuorten kanssa toimittaessa. Tämänäyttötyypistä kokeilua on kuitenkin nähtävissä esimerkiksi Jani Merikiven Habbo-hotelli -tutkimuksessa (Merikivi 2007). Vaikka nettiä ei voi pitää kaikkia nuoria tavoittavana kanavana, sillä on varsin paljon tutkimuksellista potentiaalia juuri ”äänettömien ja näkymättömien nuorten” asenteiden, taustojen ja kokemusten tutkimisessa. Miksi nuorisotyön tutkimus on jättänyt toiminnan ulkopuolelle jättäytyneiden (tai jätettyjen) nuorten näkemykset kuulematta? Nuorisotyön ”asiakaspalautetta” on koottu lähinnä kohdennetuin talotoimintaosallistujakyselyin ja joskus suurimpien kaupunkien koululaiskyselyjen ohessa (Keskinen & Taponen 2010, 20).

Alueellisesti vinoutunut tutkimus ja syrjäkylien nuoret?

Keväällä 2012 Suomen kuntarakennesuunnittelu otti suuren harppauksen kohti suurempia kuntakokonaisuuksia. Nykyinen hallitus on muokkaamassa esitystä uudenlaisen kuntarakenteen muodosta, jossa kuntien lukumäärä pienee merkittävästi samalla, kun niiden koko kasvaa. Uudistuksen määränpäänä on ”vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne”, ja sen oletuksena on, että kunnat pystyvät vain tarpeeksi suurina hoitamaan toimivat peruspalvelut. Vaikka uusi kuntarakenne tuskin toteutuu ehdotetun kaltaisena, kohdanee myös kunnallinen nuorisotyö muutoksia toimintansa järjestelyjen suhteen. (Aluehallintovirastojen keskeiset arviot...2011, Valtiovarainministeriö 2012.)

Rakenteellisten muutosten osalta alueellisuutta on tarkasteltu nuorisotyön tutkimuksessa huomattavan vähän. Tutkimusaihe nousee esille vuonna 2004 julkaistussa Petri Cederlöfin teoksessa *Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa* sekä sitä vuonna 2005 seuranneessa *Seutuyhteistyön mahdollisuudet nuorisotyössä* -teoksessa. Näitä teoksia lukuun ottamatta nuorisotyön tutkimuksesta puuttuu kuitenkin lähes täysin vastaus kysymykseen: miten nuorisotyön periaatteet ja linjaukset toteutuvat harvaan asutun maaseudun nuorten näkökulmasta? Miten syrjäseuduilla tehty nuorisotyö suhteutuu kaupunkikeskuksissa tehtyyn nuorisotyöhön? Aihetta tarkastellaan jossain määrin Kylmäkosken (2006, 40) hankeraportissa, jossa mainitaan kuntien välisestä kommunikaatiosta seuraavasti: ”Pitkät välimatkat ja kuntien nuorisotoimien erilainen koko tekevät yhteistyöstä haasteellista.” Tästä näkökulmasta kuntien yhdistyminen voi parantaa kuntakeskusten nuorisotoimien palveluja, mutta samalla sysätä reuna-alueiden nuoret entistä enemmän pois nuorisotyön palveluista – ainakin jos toiminta keskitetään pääosin kaupunkeihin (vrt. Harinen 2012, Kiilakoski 2012). Verkostoitumista

ja maaseudun nuorisotyötä sivutaan jonkin verran myös Soanjärven (2011) väitöskirjassa.

Nuorisotyön tutkimuksen osalta alueellisuutta ja siitä mahdollisesti seuraavia epätasa-arvoisia nuorten osallistumismahdollisuuksia on tutkittu lähtökohtaisesti hyvin vähän, vaikka viime aikoina monipaikkaiset ja -ääniset aineistot näyttävät saavuttaneen suosiota tutkijoiden keskuudessa (ks. Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011; Määttä & Tolonen 2011). Aineistoni osalta näyttää kuitenkin siltä, että valtaosa tutkimuksesta on tehty Suomen suurimmissa kaupungeissa. Monipaikkaisuus nuorisotyön tutkimuksessa ei ole merkinnyt harvaan asutuille syrjäseuduille jalkautumista – kenties siksi, että se olisi metodisesti melkoisen työlästä (ks. Harinen 2012). Nuorten tyytyväisyys asuinkuntaansa vaihtelee kuitenkin paljon alueen ja kuntatyyppin mukaan: maaseutumaisissa kunnissa asuvien nuorten viihtyvyys on selvästi heikompaa kuin kaupunkilaisnuorten (Suurpää ym. 2009, 51). Miten nuorisotyön tutkimus voisi ottaa syrjemässä asuvien nuorten arjen paremmin huomioon?

Kvantitatiivinen tutkimus marginaalissa?

Nuorisotyön tutkimuksen aineisto on tuotettu valtaosin konkreettisesti lähellä kenttää: toimintatutkimusta ja etnografiaa on tehty paljon. Tämä on perusteltu lähestymistapa etenkin siltä osin, että sillä voidaan vähentää tutkimustiedon ja kentän toimijoiden välistä kuilua (Keskisalo & Perho 2002). Nuorisotyön tutkimukselle näyttäisi olevan luontevaa lähestyä kenttää juuri toiminnan tarkastelun ja tutkijan oman osallistumisen kautta. Nuorisotyöstä kirjoitettujen artikkeleiden lähtökohta on usein käytännön toimintatapojen selvittäminen aiempaa tieteellisemmin ja selkeämmin. Etenkin monikulttuurisuuden ja erilaisuuden kohtaamisen kokemuksissa etnografia ja tutkijan reflektiivinen ote antavat paljon sellaista tietoa, joka ei helposti ”tartu” kiinni tilastoihin (Kivijärvi 2010; Honkasalo 2011).

Vaikka etnografinen tutkimusote on osoittanut toimivuutensa nuorisotyön tutkimuksessa, kentän kehittämisen kannalta olisi tarvetta myös nuorisotyön kvantitatiiviselle tarkastelemiselle. Markkinatalouden tuottavuusvaatimukset asettavat nuorisotyön toiminnalle jatkuvasti uusia haasteita, joihin vastaaminen edellyttää tietyltä osin puhumista ”markkinoiden kielellä” ja lukumäärillä. Elina Pekkarinen (2011, 50) kiteyttää saman vaatimuksen lastensuojelun tutkimuksen kentältä osuvasti: ”päättäjille raha ja numerot ovat kouriintuntuvia osoituksia tilanteen vakavuudesta tai myönteisyydestä”. Miten moni nuori hyötyy nuorisotyön palveluista? Minkälaiset nuoret osallistuvat nuorisotyön palveluihin Suomen mittakaavassa? Minkälaiset rakenteelliset tekijät ja käytännöt estävät monia nuoria osallistumasta nuorisotoimintaan? Näihin kysymyksiin on laa-

jemmassa mittakaavassa vaikea etsiä vastausta laadullisin menetelmin, sillä kunnat toteuttavat nuorisotyötä omalla tyylillään, ja yhden kunnan toiminnan tutkimisen kautta yleistäminen on teoreettisesti heikolla pohjalla.

Kvantitatiivisen tutkimuksen osalta on syytä muistaa, että numerot eivät tee itsessään mistään tutkimuksesta pinnallista (kuten usein väitetään), ne ainoastaan asettavat tulkinnalle tiettyjä ehtoja ja rajauksia. Nuorisotyön tutkimus voisi hyödyntää määrällistä tutkimusta erilaisten siirtymien, ristiriitaisuuksien, eriarvoistavien käytäntöjen ja mahdollisuuksien avaamisessa, kuitenkin pyrkimättä perustelemattomiin yleistyksiin tai toimintaa ennustaviin malleihin – toimintamallien siirtäminen kontekstista toiseen nuorten kanssa toimittaessa ei välttämättä tuota suuria onnistumisen kokemuksia (esim. Harinen ym. 2008).

Määriin perustuva tieto saattaisi luoda uudenlaisia tutkimuskohteita ja -ideoita myös nuorisotyön laadulliselle tutkimukselle. Esimerkiksi sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisen osalta kvantitatiivinen tutkimustieto olisi suureksi avuksi (Honkasalo 2011). Jos nuorisotyön tutkimuksessa on tavoitteena kehittää käytäntöjä, jotka parantavat nuorten hyvinvointia muuallakin kuin tutkimuksen kohdekunnassa, laajempaa mittakaavaa tarkastelevaa tutkimusta ei voi jättää sivuun. Tällä hetkellä nuorisotyön tutkimuksen tilastollinen puoli on lähinnä Allianssi ry:n tilastoaineiston ja yksittäisten tutkimusten (ks. Harinen 2005, Myllyniemi 2008) varassa, joten kehitettävää tällä alueella riittää.

Nuorisotyön vaikutukset ja merkitykset?

Nuorisotyön ongelmia ennaltaehkäisevän luonteen korostamisen vuoksi on hämmästyttävää, miten vähän sen yksilötasolla ilmeneviä vaikutuksia ja merkityksiä on tutkittu. Nuorisotyöllä on epäilemättä ollut vaikutusta monien nuorten elämäntapoihin, mutta tutkimustiedon osalta tämä ulottuvuus jää lähes täysin hämärän peittoon. Vaikutuksien mittaaminen on erityisen haasteellinen tehtävä, eikä se ole kovin mielekästä määrällisillä mittareilla tarkasteltuna, mutta laadullisella tutkimuksella olisi tämän suhteen paljon annettavaa. Siitä huolimatta, että nuoret tuntuvat katoavan nuorisotyön palveluista tultuaan täysi-ikäisiksi (Suurpää ym. 2009, 21), palvelujen parissa vietetty aika ei jää varmaankaan vaille merkityksiä nuorten elämäntapoihin. Miten nuorisotyö on osaltaan ollut muokkaamassa nuorten elämäntapojen? Aihepiiriä on sivuttu useissa hankearvioinneissa, mutta tuloksena on ollut erilaisia tässä-ja-nyt-pysäytyskuvia, ei elämäntapollista ymmärrystä avaavaa analyysia.

Toiminnan vaikutusten tarkasteleminen on koettu ongelmalliseksi myös nuorisotyön tutkimusta läheisesti sivuavan sosiaalityön tutkimuksen kentällä: lastensuojelun tutkimuksesta puuttuu vaikutusten tutkiminen lasten ja nuorten

elämäntiloihin. Suurin ongelma tässä lähestymistavassa liittyy eittämättä vaikutusten konkreettiseen tarkasteluun, sillä ihmiselämän kokonaisuuden (ja sen kausaalisuhteiden) analyttinen vangitseminen on äärimmäisen haastava tehtävä. (Pekkarinen 2011, 48–51.) Nuorisotyön vaikutusten ”mittaaminen” on haastavaa myös siksi, että kysymyksen ympärille kietoutuu vahva moraalinen ulottuvuus: millaista vaikutusta pidetään mittaamisen tai laadullisen tarkastelemisen arvoisena ja millä perustein? Kenellä on valtaa määritellä nämä asteikot?

Vaikka elämäntilollisten vaikutusten tutkimisen avaus saattaa vaikuttaa haasteelliselta, se olisi nuorisotyön rahoituksen ja maineen kannalta tärkeää. Vaikutusten selvittäminen auttaisi toiminnan perusteluissa – kun tiedettäisiin, miksi nuorisotyö on tärkeää (ks. Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 213–214). Se olisi merkittävää myös käytännön työssä toimivien tahojen kannalta, sillä tämän hetken toiminnalla saattaa olla oletettujen vaikutusten lisäksi myös vaikutuksia, joita ei ole osattu ottaa huomioon. Tässä tutkimusavauksessa on kuitenkin tärkeää ottaa etäisyyttä siitä ongelmapuheesta, jota nuorista tuotetaan, sillä ne ongelmat, joita nuorisotyö määrittelee hoitavansa, ovat lähtöisin aikuisten kokemusmaailmasta. Olisi syytä selvittää, kokevatko nuoret ongelmallisiksi juuri samanlaiset asiat vai jääkö aikuisten ongelmapuheen varjoon jotain nuorten näkökulmasta vakavampia ongelmia. Tässä vanhemmilla, jo nuorisotyön toiminnasta jättäytyneillä nuorilla, olisi varmasti paljon annettavaa kokemustiedon muodossa, sillä he pystyvät peilaamaan nuoruuden kokemuksiinsa aikuisuuden vaatimusten valossa. Onko heillä nuorisotyöstä jotain tärkeiksi muodostuneita kokemuksia ja muistoja, sellaisia, joita he eivät ole osanneet kertoa tai arvostaa ollessaan toiminnassa mukana? Tässä olisi yksi hedelmällinen tutkimusalue nuorisotyön osalta. Tämän aihepiirin avaaminen olisi nuorisotyön toiminnan legitimoinnin kannalta merkittävä ja mielenkiintoinen tehtävä, sillä nuorisotyön ei voi väittää toimivan ennaltaehkäisevästi, jos sen kentällä ei olla selvillä siitä, mitä ”ongelmaa” ollaan ehkäisemässä.

KOHTI HILJAISTEN KUUNTELUA

Nuorisotyön tulevaisuusvisioiden hahmottamisen kannalta olisi tärkeää myös ymmärtää, mitä nuorisotyön identiteetille ja etiikalle tapahtuu olosuhteissa (yleensä pienissä kunnissa), joissa kunnan tarjoama nuorisotyö ostetaan joltakin järjestöltä (esim. 4H:lta). Joutuvatko järjestöt laatimaan kompromisseja omassa aatemaailmassaan saadakseen tuotteensa kaupaksi? Entä joutuvatko kunnat ostamaan oman toiminnan puutteessa jotain sellaista, joka ei sellaisenaan mahdu julkisen sektorin nuorisotyön eettisiin ja pedagogisiin raameihin? Onko julkinen sektori oikeasti vetäytymässä sekä toiminnan normiohjauksesta että sen käytännön toteuttamisesta?

Eurooppalaisen keskustelun tasolla suuri – ja kenties jopa ikaikainen – organisoidun nuorisotoiminnan huoli kiertyy toimintaan osallistuvien nuorten määrän lisäämiseen (esim. Coussée 2009b, 41–42). Nuorisopoliittisesta näkökulmasta puolestaan pohdituttaa poliittisten linjausten, toimintakäytäntöjen ja niiden teoreettisten perustelujen yhteenkietoutumisen tarve (mt. 2009a, 7). Koska nuoruus on viime kädessä täysipainoista oppimisen aikaa (Vos & Gevers 2009, 27), nuorisotyön ja -toiminnan kasvatuksellisen otteen ei soisi lipsuvan, vaikka nuoruus tahtookin jatkuvasti paeta normittajiaan ja määrittelijöitään.

Loppujen lopuksi tässä tutkimuksessa avattujen katvealueiden analysoiminen on paljolti myös arvokysymys: sen sijaan että kysytään, kenen nuoren ääni kuuluu, on syytä painottaa sitä prosessia, jossa valitaan, minkälaisen nuorten ääntä halutaan kuunnella. Ajatus kiteytyy ensiapukurssilla oppimaani toimintatapaan onnettomuustilanteessa: ”suurimmassa hädässä eivät ole ne, jotka osaavat pyytää apua, vaan ne, jotka ovat hiljaa”. Tältä osin nuorisotyön tutkimus joutuu käymään keskustelua siitä, onko tutkimus keskittynyt liikaa aktiivisten nuorten huomioimiseen eri tavoin syrjässä olevien nuorten kuuntelemisen sijaan – vaikkakin näiden kuuleminen on aina tutkimuksellisesti haastavampi valinta.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti (2011) *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Aluehallintovirastojen keskeiset arviot peruspalvelujen tilasta 2010. Aluehallintovirastojen suorittama toimialansa peruspalvelujen arviointi. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston julkaisuja 5/2011.
- Anttonen, Erja (2007) Nuorisotyötä sukupuolisensitiivisesti. *Nuorisotutkimus* (2), 63–67.
- Autio, Minna & Eräranta, Kirsi & Myllyniemi, Sami (toim.) (2008) *Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot -vuosikirja*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Nuorisosaian neuvottelukunta & Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes).
- Cederlöf, Petri (2004) *Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Laadullinen tutkimus nuorisohjaajien ja nuorisotyöstä vastaavien työntekijöiden työstä sekä kunnallisen nuorisotyön sisällöstä ja asemasta*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 45. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Cederlöf, Petri (2005) *Seutuyhteistyön mahdollisuudet nuorisotyössä: Loimaan seutukunnallinen nuorisotoimi 1995–2003: laadullinen tapaustutkimus nuorisotyön seutuyhteistyöstä ja sen kehittämisestä 12 kunnan nuorisotyöntekijöiden ja aluekoordinaattorin verkostona*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 50. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Cederlöf, Petri (2007) *Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöstä*. C 14. Helsinki: Humak.
- Coussée, Filip (2009a) The relevance of youth work's history. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (eds) *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 6–10.
- Coussée, Filip (2009b) Youth work and its forgotten history: A view from Flanders. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (eds) *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 41–56.
- Davies, Bernard (2009) Defined by history: Youth work in the UK. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (eds) *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 57–78.
- France, Alan & Wiles, Paul (1997) Dangerous future: Social exclusion and youth work in late modernity. *Social Policy & Administration*, vol 31, 5/1997, 59–78.
- Gretschel, Anu (2002) *Kunta nuorten osallisuusympäristönä: nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakenneprojektin laadunarvioinnin keinoin*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Gretschel, Anu (2007) Nuori – ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Gretschel, Anu (2011) *Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma*. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/nuorisotalo.pdf> (Viitattu 27.11.2012.) Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisosaainkeskus & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 41.
- Harinen, Päivi (2005) *Mitähän tekis? Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportti*. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/>

- mitahantekis.pdf (Viitattu 26.11.2012.) Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Harinen, Päivi (2012) Mennään bussilla. Pitkä koulumatka nuorten vapaa-ajan puitteistajana. Teoksessa Elina Pekkarinen & Kaisa Vehkalahti & Sami Myllyniemi (toim.) *Lapset ja nuoret instituutioiden kehityksissä. Nuorten elinolot -vuosikirja 2012*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 131. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Harinen, Päivi & Heikura, Mari & Lehmus, Heikki & Vallisto, Matias (2008) *Tappelu takapenkillä: kokemuksia kohdennetun nuorisotyön poikien pienryhmätoiminnasta*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 90. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Hazekamp, Laurens & Popple, Keith (1997) (eds) *Racism in Europe. A Challenge for Youth Policy and Youth Work*. Lontoo & New York: Routledge.
- Honkasalo, Veronika (2011) *Tyttöjen kesken: monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 109. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (2007) *Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? Kokemuksia, käytäntöjä ja haasteita 10 suurimmassa kunnassa*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 16. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf> (Viitattu 24.4.2012.)
- Honkasalo, Veronika & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti (toim.) (2011) *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
- Huhtajärvi, Piia (2007) Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Ilonen, Milla (2009) ”Et’ vois olla siellä missä ne muutkin”. *Nuorisotyötä tekevien järjestäjien ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten käsityksiä ja kokemuksia yhdenvertaisesta nuorisotyöstä*. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry.
- Innanen, Tapani & Niemelä, Kati (toim.) (2009) *Rippikoulun todellisuus*. Kirkon tutkimuskeskus, julkaisuja Nro 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Junttila-Vitikka, Pirjo & Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (2012) Kunnallisen nuorisotyön osallisuusympäristöt. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 118. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Juvonen, Tarja (2009) Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä etsivässä työssä. Teoksessa Suvu Raitakari & Elina Virokannas (toim.) (2009) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 96. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Keskinen, Vesa & Taponen, Harri (2010) Helsingin nuorisotoimen asiakaspalautte. *Kvartti* 3/10, 25–32.
- Keskiälo, Anne-Mari & Perho, Sini (2002) Miten olla oikein toimintatutkijana? – tutkijana nuorisotalolla. *Nuorisotutkimus* 20 (1), 47–51.
- Kiilakoski, Tomi (2011) Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.) *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
- Kiilakoski, Tomi (2012) Sama kategoria, eri elämäntilanteet. Nuorisotutkimusverkoston verkko-kanava Kommentti. <http://www.kommentti.fi/kolumnit?page=1>

- Kivijärvi, Antti (2010) Local youth work as subpolitics of multiculturalism: Professional educators constructing new Rationales in eastern Finland? *Studies in Ethnicity and Nationalism*, vol 10, 2/2010, 204–220.
- Komonen, Katja (2007) Työpajatoiminta nuorisotyön työmuotona. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Kuusi Riitta & Porkka, Jouko (toim.) (2006) *Yhtä paljon kaikille ei ole yhtä paljon kaikille – erilaiset oppijat rippikoulussa*. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kylmäkoski, Merja (2006) *Kerhotiloista toimintakeskuksiin. Nuorisohallinnon muistoja ja mietteitä Jyväskylän seudun nuorisotilatoiminnasta*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kylmäkoski, Merja (2007) Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Lorenz, Walter (2009) The function of history in the debate on social work. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (eds) *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 17–25.
- Mairesse, Pierre (2009) Youth work and policy at European level. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (eds) *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 11–16.
- Mannheim, Karl (1927) The problem of generations. Teoksessa Philip G. Altbach & Robert S. Laufer (eds) *The new pilgrims. Youth protest in transition*. New York: David McKay Company, 101–138.
- Merikivi, Jani (2007) *Netari.fi – nuorisotyön arvo*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 14. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/netari.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) (2011) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 111 & Humanistinen ammattikorkeakoulu & Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Myllyniemi, Sami (2008) *Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 88. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Myrskylä, Pekka (2012) *Hukassa – keitä ovat syrjäytyneet nuoret?* Elinkeinoelämän valtuuskunnan julkaisuja (EVA). <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) (2011) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aikaa tänään*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 112. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Niemelä, Kati (2002a) Rippikoulu ja Prometheus-leirit siirtymäriitteinä. Teoksessa Tapio Kuure & Mika Vuori & Mika Gissler (toim.) *Viattomuudesta vimmaan. Lapsuudesta nuoruuteen –siirtymävaiheen tarkastelua. Nuorten Elinolot -vuosikirja*. Nuorisotutkimusverkoston/ Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 25. Helsinki: Opetusministeriö & Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisoasiainneuvottelukunta & Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes), 106–118.
- Niemelä, Kati (2002b) *Hyvä rippikoulu – Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus*. Kirkon tutkimus-

- keskus, Sarja A Nro 79. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemelä, Kati (2007) *Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Nieminen, Juha (1995) *Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia*. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Nieminen, Juha (2007) Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja etos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (2007) Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Kuopion yliopiston sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos. 30–63.
- Nuorisolaki 2006
- Näre, Sari (2007) Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- OKM 2012a http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoytus/tyoe-pajat/ (Viitattu 9.5.2012.)
- OKM2012b http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoytus/etsiva_nuorisoty/?lang=fi (Viitattu 10.5.2012.)
- Paumo, Milla (2009) *Sukupuolten tasa-arvo valtion resurssihojalla nuorisotoimialalla*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 29. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Pekkarinen, Elina (2011) *Lastensuojelun tieto ja tutkimus – asiantuntijoiden näkökulma*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Lapsuudentutkimuksen seura & Lastensuojelun keskusliitto & Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL).
- Peltola, Marja (2010) *Youth work in Finland – finding ways for intercultural opening. National report for the project “Moving societies towards integration”*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 38. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/youthwork.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Porkka, Jouko (2004) *On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa*. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Porkka, Jouko (2005) Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) *Nuorisotyön käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja.
- Punnonen, Varpu (2007) Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Soanjärvi, Katariina (2011) *Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesytämässä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Souto, Anne-Mari (2011) *Arkipäivän rasismi koulussa: etnografinen tutkimus suomalais- ja maahanmuuttajanuorten ryhmäsuhteista*. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 110. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Suurpää, Leena ym. (toim.) (2009) *Nuoria koskeva syrjäytymistieto. Avauksia tietämisen politiikkaan*. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 27. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/syrjaytymistieto>.

- pdf (Viitattu 26.11.2012.)
- Valtiovarainministeriö 2012 http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/0107_kuntaudistus/index.jsp luettu 4.6.2012
- Valtonen, Minna (2009) *Kertomuksia kirkon työntekijäksi kasvamisesta: Kirkon nuorisotyöohjaajaksi opiskelevien spiritualiteetin ja ammatillisen identiteetin muotoutuminen*. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisu. A, Tutkimuksia; 23. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Verschelden, Griet & Coussée, Filip & Van de Walle, Tineke & Williamson, Howard (2009) The history of European youth work and its relevance for youth policy today. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (eds) *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 134–149.
- Vesikansa, Sari (2002) Demokratia kouluissa ja nuorisotyössä. Teoksessa Anu Gretschel (toim.) *Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta*. Helsinki: Suomen kuntaliitto & Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Vos, Louis & Gevers, Lieve (2009) The Catholic Flemish Student Movement, 1875–1935. Teoksessa Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Walle & Howard Williamson (eds) *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 26–40.

LIITTEET

Liite 1: Nuorisotyön tutkimuksia: Teos- ja artikkeliluettelo aakkosjärjestyksessä

- Aaltonen, Kimmo (2007) **Liikunta nuorisokulttuurina**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, 320–326.
- Anttonen, Erja (2007) **Nuorisotyötä sukupuolisensitiivisesti**. *Nuorisotutkimus* (2), 63–67.
- Cederlöf, Petri (2004) **Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Laadullinen tutkimus nuorisohjaajien ja nuorisotyöstä vastaavien työntekijöiden työstä sekä kunnallisen nuorisotyön sisällöstä ja asemasta**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Cederlöf, Petri (2005) **Seutuyhteistyön mahdollisuudet nuorisotyössä: Loimaan seutukunnallinen nuorisotoimi 1995–2003: Laadullinen tapaustutkimus nuorisotyön seutuyhteistyöstä ja sen kehittämisestä 12 kunnan nuorisotyöntekijöiden ja aluekoordinaattorin verkostona**. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Cederlöf, Petri (2007) **Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöstä**. C 14. Helsinki: Humak.
- Fedotoff, Jaana (2009) **Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut – tiedon henki nuoruudessa**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Fedotoff, Jaana & Pietilä, Mika (2011) **Nuorten tieto- ja neuvontatyö verkossa**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkope-rustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Filander, Karin (2007) **Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Gretschel, Anu (2002) **Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin**. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Gretschel, Anu (2007) **Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä**. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu, 193–206.
- Gretschel, Anu (2007) **Nuori – ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Gretschel, Anu (2009) **Kunnallisen nuorisotyön perustehtävää selvittämässä – argumentteja nuorisotoimen tehtävien rajoista**. *Nuorisotutkimus* 27 (1), 21–37.
- Gretschel, Anu (2011) **Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma**. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskus & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisu 41.
- Harinen, Päivi (2005) **Mitähän tekis? Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalais-toimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportti**. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisu.
- Harinen, Päivi & Heikura, Mari & Lehmus, Heikki & Vallisto, Matias (2008) **Tappelu takapenkillä: kokemuksia kohdennetun nuorisotyön poikien pienryhmätoiminnasta**.

- Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Hirvonen, Elina (2009) **Nuorisotyö sosiaalisen asiantuntijuuden areenoilla**. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (2007) **Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? Kokemuksia, käytäntöjä ja haasteita 10 suurimmassa kunnassa**. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 16. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. [Http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf](http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf) (Viitattu 24.4.2012.)
- Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari (2007) **Monikulttuurinen nuorisotyö**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Honkasalo, Veronika (2011) **Tyttöjen kesken: monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Honkasalo, Veronika & Kivijärvi, Antti (2011) **Kehittämistyötä monikulttuurisesta näkökulmasta – välähdyksiä nuorisotyön arjesta**. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.) *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
- Horelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina (2009) **Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Huhtajärvi, Piia (2007) **Ammatillinen etsivä työ**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Huttunen, Tero & Merikivi, Jani (2011) **Nuorten kohtaaminen verkossa**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuutila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkooperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Ilonen, Milla (2009) **”Ett’ vois olla siellä missä ne muutkin”**. Nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten käsityksiä ja kokemuksia yhdenvertaisesta nuorisotyöstä. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry.
- Ilonen, Milla (2009) **Tanssi yhdenvertaisuudelle – saanko luvan?** Teoksessa Päivi Harinen & Veronika Honkasalo & Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.) *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Jokinen, Ilmo (2011) **Verkossa tehtävän nuorisotyön eettisiä periaatteita**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuutila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkooperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Juvonen, Tarja (2009) **Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä etsivässä työssä**. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) (2009) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kauppila, Maija-Sisko & Ruotsalainen, Jukka (2007) **Avartti nonformaalisen oppimisen menetelmänä**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Keskisalo, Anne-Mari & Perho, Sini (2002) **Miten olla oikein toimintatutkijana? Tutkijana**

- nuorisotalolla.** *Nuorisotutkimus* 20 (1), 47–51.
- Kiilakoski, Tomi (2007) **Kasvu moneen suuntaan – kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Kiilakoski, Tomi (2010) **Huomioita sosiaalisesta mediasta ja nuorisotyöstä.** Nuorisotalotyön kehittämishankkeen aikana julkaistu verkkojulkaisuna: http://www.nuorisokanuuna.fi/tiedostot/tomi_kiilakoski_080310.pdf (Viitattu 18.4.2012.)
- Kiilakoski, Tomi (2011) **Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen.** Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.) *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
- Kiilakoski, Tomi & Taiponen, Janne (2011) **Osallisuus ja osallistuminen verkkoperusteisessa nuorisotyössä.** Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Merikivi, Jani (2011) **Nuorten tilat.** Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 57–91.
- Kim, Heli (2009) **Miten monikulttuurista liikunta ja urheilu Suomessa on? Monikulttuuristen nuorten puheenvuoro.** Teoksessa Päivi Harinen & Veronika Honkasalo & Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.) *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kivijärvi, Antti & Harinen, Päivi (2008) **”Tärkeähän se olisi, mutta...” Nuorisotoimen johdon näkemyksiä monikulttuurisesta nuorisotyöstä.** Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 21. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/monikulttuurinennuorisotoimi.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Kivijärvi, Antti & Honkasalo, Veronika (2010) **Monikulttuuristen nuorten ja nuorisotyöntekijöiden tulkintoja rasismista.** Teoksessa Tuomas Martikainen & Lotta Haikkola (toim.) *Maahanmuutto ja sukupolvet.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura & Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 106, 257–272.
- Kivijärvi, Antti (2010) **Local Youth work as Subpolitics of Multiculturalism: Professional Educators Constructing New Rationales in Eastern Finland?** *Studies in Ethnicity and Nationalism* 10 (2), 204–220.
- Komonen, Katja (2007) **Työpajatoiminta nuorisotyön työmuotona.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Korkiamäki, Riikka (2009) **”Kaljaporukoita” vai ”ihan tavallisia koviksi” – osallisuus vertaisryhmässä nuorten määrittelyn kohteena.** Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) (2009) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Koski, Pasi (2007) **Liikunnan ja urheilun seuratoiminta nuorisotyönä.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Koskinen, Sanna (2007) **Lähiympäristöön vaikuttavaa ympäristökasvatusta.** Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu, 131–141.
- Kotilainen, Sirkku & Sihvonen, Ella (2006) **Tietoverkko osallisuutta tukevana nuorisotilana.**

- Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.) *Nuorten tilat*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kotilainen, Sirkku (2007) **Mediakulttuuri nuorisotyössä**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Kuikka, Suvi (2011) **Verkossa tehtävä työ – suojelua, hyödyntämistä vai osallisuutta**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkko-perustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kylmäkoski, Merja (2006) **Kerhotoiloista toimintakeskuksiin. Nuorisohallinnon muistoja ja mietteitä Jyväskylän seudun nuorisotilatoiminnasta**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kylmäkoski, Merja (2009) **Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Launonen, Pekka (2007) **Kirkon nuorisotyö – hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyh-teys**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Leppä, Tanja (2010) **Tavoitteellinen nuorisotyö koulussa – monialaista tukea kasvuun, hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen**. *Nuorisotutkimus* 28 (3), 74–84.
- Lundvall, Anniina & Tuominen, Suvi (2011) **Mediakasvatusta verkko-perustaisessa nuorisotyössä**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkko-perustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Merikivi, Jani (2007) **Netari.fi – nuorisotyön arvo**. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 14. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/netari.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Naalisvaara, Kari (2003) **Nuorisotyön johtamista 1970-luvulta tähän päivään – normiohjauksesta laatuun ja arvoihin**. *Nuorisotutkimus* (1), 64–67.
- Niemi, Kalevi (2007) **Valistuseetos ja nuorisokasvatusliikkeiden ensimmäinen aalto**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Nieminen, Juha (1995) **Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia**. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Nieminen, Juha (2007) **Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Näre, Sari (2007) **Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Paumo, Milla (2009) **Sukupuolten tasa-arvo valtion resurssiohjaamalla nuorisotoimialalla**. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisuja 29. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sites/default/files/verkkojulkaisut/Paumo_verkkojulkaisuja%2029_kokonaan.pdf (Viitattu 26.11.2012.)
- Peltola, Marja (2010) **Youth work in Finland – finding ways for intercultural opening. National report for the project “Moving societies towards integration”**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 38.

- Pienmäki, Sanna (2003) **Nuorten pienryhmätoiminta – mikä tekee siitä sosiaalipedagogista toimintaa?** *Nuorisotutkimus* 21 (4), 61–65.
- Pohjantammi, Ismo (2007) **Ylisukupolvinen työttömyys nuorten työpajoilla.** Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 12.
- Pohjola, Anneli (2009) **Nuorisotyön ja sosiaalityön rajapinnoilla.** Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) (2009) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Pohjola, Kirsi (2010) **Nuorisotyö koulussa. Nuorisotyö osana monialaista oppilashuoltoa.** Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu.
- Pulkamo, Hanna (2007) **Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä?** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Punnonen, Varpu (2007) **Sukupuoli ja nuoret – eväitä käytännön työhön.** *Nuorisotutkimus* (2), 68–70.
- Punnonen, Varpu (2007) **Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Pyykkönen, Miikka (2007) **Monikulttuurisuus suomalaisten nuorisjärjestöjen toiminnassa.** Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 10. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/jarjesto.pdf> (Viitattu 20.4.2012.)
- Pyykkönen, Miikka & Saukkonen, Pasi (2009) **Nuorisotoiminta, kulttuuri ja monikulttuuriset nuoret.** Teoksessa Päivi Harinen & Veronika Honkasalo & Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.) *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Ruotsalainen, Leena (2009) **Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Salasuo, Mikko (2006) **Atomisoitunut sukupolvi: Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000-luvun alussa.** Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Salasuo, Mikko (2007) **Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maantiede. Esimerkkejä elinympäristön nuorisotyölle asettamista ehdoista.** Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu. 209–223.
- Salasuo, Mikko (2007) **Nuorisotyön ytimissä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin.** Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Seppälä, Tua (2006) **Sosiaalipedagoginen hevostoiminta uutena nuorisotyön työmuotona.** Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.) *Nuorten tilat.* Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. 88–98.
- Sinisalo-Juha, Eeva & Timonen, Päivi (2011) **Verkkoperustaisen nuorisotyön määrittelyä ja teoriaa.** Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Siurala, Lasse (2011) **Moniammatillisuus nuorille suunnatussa verkkotyössä.** Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

- Soanjärvi, Katariina (2007) **Nuorisotyön verkostoituminen – nuorisotyöntekijöiden yhteistyöstä osaamisverkostoksi.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Soanjärvi, Katariina (2011) **Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä.** Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Takkunen, Ulla-Maija & Takkunen, Heikki & Heikkuri, Martti (2007) **”Ei vois vähemmän kiinnostaa” – oppimisen mahdollisuudet Youthbuilding-ohjelmassa.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Timonen, Päivi (2011) **Sosiaalisen median hyödyntäminen nuorisotyön ulkoisessa viestinnässä.** Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Vesikansa, Sari (2009) **Demokratiaperiaatteen soveltaminen lasten ja nuorten kanssa toimittaessa.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Viitanen, Reijo (2009) **Nuorisojärjestöt ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.

Liite 2: Nuorisotyön tutkimuksia: Teos- ja artikkeliluettelo teemoittain

1. Osallisuus ja yhdenvertaisuus, mahdollisuuksien tasa- ja eriarvoisuus
2. Työmetodit, tekemisen tavat ja tilat
3. Nuorisotyön identiteetti, etiikka ja itsetutkiskelu
4. Historia

1. Osallisuus ja yhdenvertaisuus, mahdollisuuksien tasa- ja eriarvoisuus

- Anttonen, Erja (2007) **Nuorisotyötä sukupuolisensitiivisesti.** *Nuorisotutkimus* (2), 63–67.
- Fedotoff, Jaana (2009) **Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut – tiedon henki nuoruudessa.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Filander, Karin (2007) **Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Gretschel, Anu (2002) **Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin.** Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Gretschel, Anu (2007) **Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä.** Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu, 193–206.
- Gretschel, Anu (2007) **Nuori – ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat,*

- rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Gretschel, Anu (2011) **Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma**. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 41. <http://testi.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/nuorisotalo.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Harinen, Päivi (2005) **Mitähän tekis? Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalais-toimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportti**. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/mitahantekis.pdf>
- Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari (2007) **Monikulttuurinen nuorisotyö**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (2007) **Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? Kokemuksia, käytäntöjä ja haasteita 10 suurimmassa kunnassa**. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 16. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. [Http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf](http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf) (Viitattu 24.4.2012.)
- Honkasalo, Veronika (2011) **Tyttöjen kesken: monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Honkasalo, Veronika & Kivijärvi, Antti (2011) **Kehittämistyötä monikulttuurisesta näkökulmasta – välähdyksiä nuorisotyön arjesta**. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.) *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
- Horelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina (2009) **Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Ilonen, Milla (2009) **”Ett’ vois olla siellä missä ne muutkin”**. Nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten käsityksiä ja kokemuksia yhdenvertaisesta nuorisotyöstä. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry.
- Ilonen, Milla (2009) **Tanssi yhdenvertaisuudelle – saanko luvan?** Teoksessa Päivi Harinen & Veronika Honkasalo & Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.) *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Kiilakoski, Tomi & Taiponen, Janne (2011) **Osallisuus ja osallistuminen verkkoperusteisessa nuorisotyössä**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kim, Heli (2009) **Miten monikulttuurista liikunta ja urheilu Suomessa on? Monikulttuuristen nuorten puheenvuoro**. Teoksessa Päivi Harinen & Veronika Honkasalo & Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.) *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Kivijärvi, Antti & Harinen, Päivi (2008) **”Tärkeähän se olisi, mutta...” Nuorisotoimen johdon näkemyksiä monikulttuurisesta nuorisotyöstä**. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 21.
- Kivijärvi, Antti & Honkasalo, Veronika (2010) **Monikulttuuristen nuorten ja nuorisotyöntekijöiden tulkintoja rasismista**. Teoksessa Tuomas Martikainen & Lotta Haikkola (toim.) *Maahanmuutto ja sukupolvet*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura & Nuorisotutki-

- musverkoston julkaisuja 106, 257–272
- Kivijärvi, Antti (2010) **Local Youth work as Subpolitics of Multiculturalism: Professional Educators Constructing New Rationales in Eastern Finland?** *Studies in Ethnicity and Nationalism*, 10 (2), 204–220.
- Korkiamäki, Riikka (2009) ”Kaljaporukoita” vai ”ihan tavallisia koviksii” – osallisuus vertaisryhmässä nuorten määrittelyn kohteena. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) (2009) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Koskinen, Sanna (2007) **Lähiympäristöön vaikuttavaa ympäristökasvatusta**. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu, 131–141.
- Kotilainen, Sirkku & Sihvonen, Ella (2006) **Tietoverkko osallisuutta tukevana nuorisotilana**. Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.) *Nuorten tilat*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Näre, Sari (2007) **Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Paumo, Milla (2009) **Sukupuolten tasa-arvo valtion resurssiohjaamalla nuorisotoimialalla**. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisuja 29. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Peltola, Marja (2010) **Youth work in Finland – finding ways for intercultural opening. National report for the project “Moving societies towards integration”**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 38. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/youthwork.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Punnonen, Varpu (2007) **Sukupuoli ja nuoret – eväitä käytännön työhön**. *Nuorisotutkimus* (2), 68–70.
- Punnonen, Varpu (2007) **Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Pyykkönen, Miikka (2007) **Monikulttuurisuus suomalaisten nuorisojärjestöjen toiminnassa**. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 10. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/jarjesto.pdf> (Viitattu 20.4.2012.)
- Pyykkönen, Miikka & Saukkonen, Pasi (2009) **Nuorisotoiminta, kulttuuri ja monikulttuuriset nuoret**. Teoksessa Päivi Harinen & Veronika Honkasalo & Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.) *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Vesikansa, Sari (2009) **Demokratiaperiaatteen soveltaminen lasten ja nuorten kanssa toimittaessa**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.

2. Työmenetelmät, tekemisen tavat ja tilat

- Aaltonen, Kimmo (2007) **Liikunta nuorisokulttuurina**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, 320–326.
- Cederlöf, Petri (2004) **Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa**. Laadullinen tutkimus nuorisohjaajien ja nuorisotyöstä vastaavien työntekijöiden työstä sekä kunnallisen

- nuorisotyön sisällöstä ja asemasta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Cederlöf, Petri (2005) **Seutuyhteistyön mahdollisuudet nuorisotyössä: Loimaan seutukunnallinen nuorisotoimi 1995–2003: Laadullinen tapaustutkimus nuorisotyön seutuyhteistyöstä ja sen kehittämistä 12 kunnan nuorisotyöntekijöiden ja aluekoordinaattorin verkostona.** Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Cederlöf, Petri (2007) **Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöstä.** C 14. Helsinki: Humak.
- Fedotoff, Jaana (2009) **Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut – tiedon henki nuoruudessa.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Fedotoff, Jaana & Pietilä, Mika (2011) **Nuorten tieto- ja neuvontatyö verkossa.** Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Filander, Karin (2007) **Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Gretschel, Anu (2007) **Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä.** Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu, 193–206.
- Gretschel, Anu (2011) **Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma.** Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskus & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 41.
- Harinen, Päivi & Heikura, Mari & Lehmus, Heikki & Vallisto, Matias (2008) **Tappelua takapenkillä: kokemuksia kohdennetun nuorisotyön poikien pienryhmätöinnistä.** Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (2007) **Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? Kokemuksia, käytäntöjä ja haasteita 10 suurimmassa kunnassa.** Helsinki: Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 16. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf> (Viitattu 24.4.2012.)
- Horelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina (2009) **Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Huhtajärvi, Piia (2007) **Ammatillinen etsivä työ.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Huttunen, Tero & Merikivi, Jani (2011) **Nuorten kohtaaminen verkossa.** Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön.* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kauppila, Maija-Sisko & Ruotsalainen, Jukka (2007) **Avartti nonformaalisen oppimisen menetelmänä.** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Kiilakoski, Tomi (2010) **Huomioita sosiaalisesta mediasta ja nuorisotyöstä.** Nuorisotalotyön kehittämishankkeen aikana julkaistu verkkojulkaisuna: http://www.nuorisokanuuna.fi/tiedostot/tomi_kiilakoski_080310.pdf (Viitattu 18.4.2012.)
- Kiilakoski, Tomi (2011) **Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen.** Teoksessa Veronika

- Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.) *Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
- Kiilakoski, Tomi & Taiponen, Janne (2011) **Osallisuus ja osallistuminen verkkoperusteisessa nuorisotyössä**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Merikivi, Jani (2011) **Nuorten tilat**. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 57–91.
- Komonen, Katja (2007) **Työpajatoiminta nuorisotyön työmuotona**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Koski, Pasi (2007) **Liikunnan ja urheilun seuratoiminta nuorisotyönä**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Koskinen, Sanna (2007) **Lähiympäristöön vaikuttavaa ympäristökasvatusta**. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu, 131–141.
- Kotilainen, Sirkku & Sihvonen, Ella (2006) **Tietoverkko osallisuutta tukevana nuorisotilana**. Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.) *Nuorten tilat*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kotilainen, Sirkku (2007) **Mediakulttuuri nuorisotyössä**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Kylmäkoski, Merja (2006) **Kerhotoiloista toimintakeskuksiin. Nuorisohallinnon muistoja ja mietteitä Jyväskylän seudun nuorisotilatoiminnasta**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Kylmäkoski, Merja (2009) **Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Leppä, Tanja (2010) **Tavoitteellinen nuorisotyö koulussa – monialaista tukea kasvuun, hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen**. *Nuorisotutkimus* 28 (3), 74–84.
- Lundvall, Anniina & Tuominen, Suvi (2011) **Mediakasvatusta verkkoperustaisessa nuorisotyössä**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Merikivi, Jani (2007) **Netari.fi – nuorisotyön arvo**. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisu 14. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/netari.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Pienmäki, Sanna (2003) **Nuorten pienryhmätöiminta – mikä tekee siitä sosiaalipedagogista toimintaa?** *Nuorisotutkimus* 21 (4), 61–65.
- Pohjantammi, Ismo (2007) **Ylisukupolvinen työttömyys nuorten työpajoilla**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu 12. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/tyopaja.pdf> (Viitattu 26.11.2012.)
- Pohjola, Kirsi (2010) **Nuorisotyö koulussa. Nuorisotyö osana monialaista oppilashuoltoa**. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu.

- Pulkamo, Hanna (2007) **Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä?** Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Ruotsalainen, Leena (2009) **Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Salasuo, Mikko (2006) **Atomisoitunut sukupolvi: Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000-luvun alussa**. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Salasuo, Mikko (2007) **Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maantiede. Esimerkkejä elinympäristön nuorisotyölle asettamista ehdoista**. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu, 209–223.
- Salasuo, Mikko (2007) **Nuorisotyön ytimissä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin**. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Seppälä, Tua (2006) **Sosiaalipedagoginen hevostoiminta uutena nuorisotyön työmuotona**. Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.) *Nuorten tilat*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 88–98.
- Soanjärvi, Katariina (2007) **Nuorisotyön verkostoituminen – nuorisotyöntekijöiden yhteistyöstä osaamisverkostoksi**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Takkunen, Ulla-Maija & Takkunen, Heikki & Heikkuri, Martti (2007) **”Ei vois vähemmän kiinnostaa” – oppimisen mahdollisuudet Youthbuilding-ohjelmassa**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Timonen, Päivi (2011) **Sosiaalisen median hyödyntäminen nuorisotyön ulkoisessa viestinnässä**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

3. Nuorisotyön identiteetti, etiikka ja itsetutkiskelu

- Cederlöf, Petri (2004) **Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Laadullinen tutkimus nuoriso-ohjaajien ja nuorisotyöstä vastaavien työntekijöiden työstä sekä kunnallisen nuorisotyön sisällöstä ja asemasta**. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Cederlöf, Petri (2007) **Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöstä**. C 14. Helsinki: Humak.
- Gretschel, Anu (2009) **Kunnallisen nuorisotyön perustehtävää selvittämässä – argumentteja nuorisotoimen tehtävien rajoista**. *Nuorisotutkimus* 27 (1), 21–37.
- Hirvonen, Elina (2009) **Nuorisotyö sosiaalisen asiantuntijuuden areenoilla**. Teoksessa Suvvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Jokinen, Ilmo (2011) **Verkossa tehtävän nuorisotyön eettisiä periaatteita**. Teoksessa Jani Merikivi

- & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Juvonen, Tarja (2009) **Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä etsivässä työssä**. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) (2009) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Keskisalo, Anne-Mari & Perho, Sini (2002) **Miten olla oikein toimintatutkijana? – Tutkijana nuorisotalolla**. *Nuorisotutkimus* 20 (1), 47–51.
- Kiilakoski, Tomi (2007) **Kasvu moneen suuntaan – kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Kuikka, Suvi (2011) **Verkossa tehtävä työ – suojelua, hyödyntämistä vai osallisuutta?** Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Launonen, Pekka (2007) **Kirkon nuorisotyö – hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Nieminen, Juha (2007) **Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Pohjola, Anneli (2009) **Nuorisotyön ja sosiaalityön rajapinnoilla**. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) (2009) *Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Salasuo, Mikko (2006) **Atomisoitunut sukupolvi: Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000-luvun alussa**. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Sinisalo-Juha, Eeva & Timonen, Päivi (2011) **Verkkoperustaisen nuorisotyön määrittelyä ja teoriaa**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Siurala, Lasse (2011) **Moniammatillisuus nuorille suunnatussa verkkotyössä**. Teoksessa Jani Merikivi & Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) *Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Soanjärvi, Katariina (2011) **Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä**. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

4. Historia

- Naalisvaara, Kari (2003) **Nuorisotyön johtamista 1970-luvulta tähän päivään – normiohjauksesta laatuun ja arvoihin**. *Nuorisotutkimus* (1), 64–67.
- Niemi, Kalevi (2007) **Valistuseetos ja nuorisokasvatusliikkeiden ensimmäinen aalto**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Nieminen, Juha (1995) **Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia**. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Viitanen, Reijo (2009) **Nuorisojärjestöt ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa**. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.

TIIVISTELMÄ

Aktiivisten havainnoinnista ulkopuolisten kuuntelemiseen? Nuorisotyön tutkimuksen sisällöt, menetelmät ja katvealueet

Ville Pöysä, Itä-Suomen yliopisto

Nuorisotyön tutkimuksen yksi keskeinen ongelma on ollut se, että tutkimustieto on ollut pistemäistä ja hajautunutta. Tämä laaja-alainen katsaus nuorisotyön tutkimukseen ja sen katvealueisiin pyrkii osaltaan korjaamaan tätä ongelmaa. Katsauksessa selvitetään, millaiset teemat ja tutkimuskohteet nuorisotyön tutkimuskentällä korostuvat ja mitkä aihealueet ovat olleet vähemmällä huomiolla.

Katsauksen aineistona on käytetty noin 60 sivun mittaista listausta, jossa on esitelty jokaisesta rajauksen sisään mahtuneesta tutkimuksesta tutkimuskysymys, aineistoluonnehdinta, tutkimusmenetelmät ja keskeiset johtopäätökset. Tarkasteluun otettiin mukaan vain kunnallisen nuorisotyön tutkimus, koska järjestöjen toteuttamasta nuorisotyöstä on niukasti tietoa ja koska kunnallinen ja kirkollinen nuorisotyö keskustelevat yhä niukasti keskenään. Taka-alalle on siirretty myös oppikirjamaiset teokset ja hankeraportit, jos ne eivät ole tietoisesti pyrkineet osallistumaan nuorisotyön tutkimuksen kehittämiseen. Erityishuomio tarkastelussa on kiinnitetty aineiston luonteeseen ja laatuun.

Analyysin tuloksena nuorisotyön tutkimuksesta on kiteytetty viisi keskeistä katvealuetta: 1) Nuorisotyön tutkimuksesta, samoin kuin nuorisotyöstä itsestäänkin, puuttuu aikuisten nuorten läsnäolo. Nuorisolaki määrittää nuorisotyön piiriin kaikki alle 29-vuotiaat, mutta nuorten aikuisten tarpeita ei ole nuorisotyössä kuunneltu eikä tutkittu. 2) Nuorisotyön tutkimus ei ole selvillä siitä, millaisia palveluja nuorisotyön ulkopuolelle jääneet tai jätetyt nuoret haluaisivat. 3) Nuorisotyön tutkimus on rajautunut alueellisesti enimmäkseen pääkaupunkiseudun ja suurten kuntien toiminnan tutkimiseen. 4) Nuorisotyön tutkimusmenetelmät ovat kapea-alaisia: kvantitatiivista ja etenkin pitkittäisaineistoja käyttävien tutkimusten tarjoamaa tietoa tarvittaisiin. 5) Nuorisotyön vaikutuksista nuorten elämäntilanteeseen tiedetään edelleen hyvin niukasti, vaikka tämä tieto olisi etenkin nuorisotyön toiminnan perustelujen kannalta tärkeä aspekti.

Analyysin tuloksena on perusteltua kysyä, pitäisikö nuorisotyön tutkimuksen suunnata huomiotaan aktiivisten nuorten havainnoinnista myös hiljaisten, toiminnasta puuttuvien ja sen jo taakseen jättäneiden nuorten kuuntelemiseen, vaikka tämä olisikin tutkimuksellisesti haastavampi valinta.

REFERAT

Ska vi lyssna på de aktiva eller på dem som står utanför? Innehåll, metoder och skuggområden inom ungdomsarbets- forskningen.

Ville Pöysä, Östra Finlands universitet

Forskningsmaterialets splittrade och punktvisa karaktär har varit ett centralt problem inom ungdomsarbetet. Denna omfattande rapport över ungdomsforskningen och dess skuggområden försöker för sin del lösa problemet. Rapporten utreder vilka teman och forskningsobjekt inom ungdomsforskningen som betonas, och vilka områden som har ägnats mindre uppmärksamhet.

Materialet består av en ca 60 sidor lång lista över alla undersökningar som passar inom ramarna för rapporten. Alla punkter på listan innehåller, utöver undersökningens namn, forskningsfrågorna, materialbeskrivningarna, forskningsmetoderna och de centrala slutsatserna. Listan omfattar endast undersökningar av det kommunala ungdomsarbetet, eftersom det finns litet material om det ungdomsarbetet som förekommer inom organisationer, och eftersom det kommunala och det kyrkliga ungdomsarbetet inte för någon omfattande dialog. Även de läroboksartade undersökningarna och projektrapporterna har beretts mindre utrymme, om de inte medvetet strävar efter att utveckla ungdomsforskningen. Speciellt fasts uppmärksamheten på materialets karaktär och kvalitet.

Som resultat för analysen har fem centrala skuggområden definierats;

1) I såväl ungdomsforskningen som ungdomsarbetet saknas de unga vuxnas närvaro. Lagen om ungdomsarbete definierar alla under 29-åriga unga som målgrupp, men de unga vuxnas behov har inte blivit åhörda eller undersökta. 2) Ungdomsforskningen är okunnig om vilken service de unga som förblir eller lämnas utanför ungdomsarbetet skulle vilja få. 3) Ungdomsforskningen avgränsas lokalt för det mesta till huvudstadsregionens och de stora kommunernas verksamhet. 4) Forskningsmetoderna inom ungdomsarbetet är snäva: mer kvantitativt och i synnerhet längdsnittsmaterial behövs. 5) Man vet fortfarande lite om ungdomsarbetets inverkan på de ungas livsbana, trots att det vore en viktig aspekt i synnerhet med tanke på motiveringarna för ungdomsarbetet.

På basis av analysen är det skäl att fråga om ungdomsforskningen borde rikta mer uppmärksamhet bort från de aktiva unga och i stället lyssna på de tysta deltagarna, dem som inte deltar, och dem som redan har lämnat ungdomsverksamheten bakom sig, trots att detta innebär en större utmaning för forskningen.

ABSTRACT

From observing the active ones to listening to the outsiders? The contents, methods and blind spots of research on youth work

Ville Pöysä, University of Eastern Finland

A central problem in research on youth work is that research knowledge has been fragmentary and scattered. This wide-ranging review of research on youth work and its blind spots strives to correct this problem. The review explores what types of themes and objects of research are emphasized in research on youth work and which thematic areas have received less attention.

The material for the review comprised an approximately 60-page list presenting the research question, a characterization of the material, the research methods and the main conclusions of each study falling within the scope of this review's definition. Only research on municipal youth work was included in the review because the information available about the youth work done by organizations is limited and because discussion between municipal youth work and church youth work remains scant. Textbook-like works and project reports have also been left in the background unless they have consciously sought to participate in the development of research on youth work. The review has paid particular attention to the nature and quality of the material.

The results of the analysis of research on youth work are encapsulated in five key areas of blind spots: 1) The presence of young adults is missing from research on youth work, and likewise from youth work itself. The Youth Act defines the scope of youth work as encompassing everyone under 29 years of age, but the needs of young adults are neither heard nor studied in youth work. 2) Research on youth work does not know what kind of services those remaining or left outside the sphere of youth work would want. 3) Research on youth work is limited in scope regionally, and mostly involves research on activities in the greater Helsinki area and large municipalities. 4) The research methods employed in research on youth work are limited in scope; quantitative data and, in particular, data provided by research utilizing longitudinal materials would be needed. 5) Very little is known about the impacts of youth work on the life course of young people, although such information would be an important aspect, especially with regard to the justifications for youth work activities.

The results of the analysis give reason to ask whether research on youth work should be directed from the observation of active young people to include listening also to quiet young people who are missing from activities or who have already left them behind, even if this would be a more challenging choice from the research perspective.

NUORISOTUTKIMUSSEURA RY.
NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO

Verkojulkaisu 59